

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

**на тему: Формування і використання фінансових ресурсів
підприємства деревообробної галузі**

Виконав:

Попельнюх Мирослав Григорович
студент спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

Керівник:

Самошкіна Ірина Дмитрівна
к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування

Рецензент:

Дейнека Ольга Валеріївна
к.е.н., доцент кафедри фінансових технологій та
підприємництва
ННІ Бізнесу, економіки та менеджменту СумДУ

Суми – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА ДЕРЕВООБРОБНОЇ ГАЛУЗІ	10
РОЗДІЛ 2 ПОТОЧНИЙ СТАН ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «ВПБ»	20
2.1 Організаційно-економічна характеристика товариства	20
2.2 Аналіз формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «ВПБ»	27
2.3 Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства	33
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «ВПБ»	44
3.1 Запровадження диверсифікації діяльності деревообробних підприємств для поліпшення процесу формування фінансових ресурсів	44
3.2 Фінансове прогнозування надходжень додаткових фінансових ресурсів від виробництва нового виду продукції ТОВ «ВПБ»	52
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	71
ДОДАТОК А	
ДОДАТОК Б	
ДОДАТОК В	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах глобалізації ринку та нестабільного зовнішнього середовища у підприємств деревообробної галузі виникає необхідність застосування ефективного механізму управління фінансовими ресурсами для забезпечення конкурентоспроможності власної продукції. Динамічний розвиток сучасного ринку та стрімкий вплив науково-технічного прогресу посилюють необхідність управління фінансовими ресурсами деревообробних підприємств. Міжнародна конкуренція, поширення іноземних товарів на українському ринку, зниження конкурентоспроможності продукції вітчизняного виробництва зумовлюють розгляд стратегічного управління як першочергової управлінської проблеми, вирішення якої забезпечить виживання деревообробних підприємств в економічному середовищі.

Особливості функціонування української економічної системи визначають необхідність адаптації механізму управління фінансовими ресурсами до сучасних нестабільних умов з метою мінімізації ризиків діяльності підприємства. Розробка та впровадження стратегій, вдосконалення форм управління фінансовими ресурсами мають сприяти зміцненню фінансового стану підприємства та його прибутковості.

Теоретичним, методичним і практичним питанням формування та використання фінансових ресурсів деревообробних підприємств та напрямкам їх удосконалення присвячена значна кількість праць у економічній науці. Серед українських вчених слід виділити Бортнікову М, [1], Вараксіну О. [3], Ксьондз С. [8], Кулініч Т. [9], Шуплат О, [21], Ярошевська [23].

Проте, зважаючи на значну варіацію в позиціях науковців стосовно формування та використання фінансових ресурсів підприємства деревообробної галузі та його вдосконалення, дане питання можна вважати актуальним і сьогодні.

Метою дослідження є узагальнення і розвиток науково - методичних основ, розробка інструментарію та практичних рекомендацій щодо формування та ефективного використання фінансових ресурсів підприємства деревообробної галузі.

Для досягнення мети в роботі поставлено й вирішено комплекс теоретичних, науково-методичних і практичних задач:

- проведено аналіз теоретичних та методичних засад з визначення сутності фінансових ресурсів;
- досліджено механізм формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства деревообробної галузі;
- проведено аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «ВПБ» за допомогою системи показників платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності;
- проведено оцінку ефективності використання фінансових ресурсів досліджуваного підприємства;
- розглянуто напрямки поліпшення формування та ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ВПБ».

Об'єктом дослідження є процес формування та використання фінансових ресурсів підприємства деревообробної галузі.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних, методичних та практичних питань щодо формування та використання фінансових ресурсів підприємства деревообробної галузі.

Елементами наукової новизни одержаних результатів дослідження є розробка і обґрунтування пропозицій з удосконалення процесу формування та використання фінансових ресурсів підприємства, а саме рекомендації щодо застосування диверсифікації діяльності підприємства деревообробної галузі, розробку та виробництво нової продукції з метою збільшення прибутку.

Практичне значення одержаних результатів визначається обґрунтованими пропозиціями з удосконалення процесу формування та

використання фінансових ресурсів деревообробного підприємства, спрямованого на покращення результатів його діяльності.

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань дослідження використано такі методи: групування та статистичних порівнянь – для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства; аналізу і синтезу – для узагальнення інформації щодо забезпечення підприємства фінансовими ресурсами; графічний і табличний – для наочного відображення результатів дослідження; абстрактно - логічний – для формування мети й завдань дослідження; комплексно-системний підхід.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є матеріали науково - практичних конференцій з проблем формування та використання фінансових ресурсів підприємства, законодавчі та інші нормативно - правові акти України, матеріали державних органів статистики, дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства, а також власні дослідження.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати виконаного наукового дослідження були представлені на:

1. Науково-практичній конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (14-16 травня 2024 р. Суми).

2. Міжнародній науково-практичній конференції «Інтеграція знань і технологій для сталого розвитку: нові горизонти науки, освіти та суспільства» (Полтава, 9 листопада 2024 р.):

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 2 тези доповідей міжнародних науково-практичних конференцій.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 28 найменувань, додатків. Основний текст викладений на 66 сторінках комп'ютерного тексту, робота містить 31 таблиць, 7 рисунків, 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА ДЕРЕВООБРОБНОЇ ГАЛУЗІ

Обсяг та структура фінансових ресурсів є визначальними факторами успіху будь-якого підприємства в сучасних умовах. Сучасний бізнес не може розвиватися без достатнього фінансового забезпечення. Саме від фінансових служб залежить пошук джерел фінансування, ефективне інвестування коштів та загальний фінансовий стан підприємства. В умовах ринкової трансформації ці завдання стають ще більш актуальними.

Фінансові ресурси відіграють вирішальну роль у забезпеченні безперебійної роботи та розвитку деревообробних підприємств. Ефективне управління фінансами дозволяє забезпечити стабільність бізнесу, оптимізувати виробничі процеси та реалізувати інвестиційні проекти, а саме:

- дефіцит грошових коштів створює ризик порушення фінансової дисципліни та може призвести до накопичення заборгованості перед різними контрагентами, що, в свою чергу, може негативно вплинути на репутацію підприємства та його подальшу діяльність;
- недотримання фінансових зобов'язань може призвести до розриву ділових відносин, зниження рівня довіри серед партнерів та створити загрозу для подальшого функціонування підприємства;
- неоптимальне розподілення фінансових ресурсів може спричинити фінансові втрати та неефективне використання коштів, що негативно впливає на прибутковість підприємства;
- збитки можуть бути наслідком таких проблем, як: неефективне використання ресурсів, застарілі технології, неадекватна маркетингова стратегія, помилки в управлінні персоналом тощо;

- для успішного вирішення проблем, пов'язаних із значними фінансовими труднощами, необхідні стратегічне планування та ефективне управління кризовими ситуаціями [17].

На початковому етапі створення підприємства важливим є визначення джерел формування статутного капіталу. Вибір конкретного джерела залежить від того, чи підприємство буде організоване як ТОВ, ПрАТ або інша юридична особа.

Багато підприємств стикаються з труднощами у залученні необхідних фінансових ресурсів. Ці труднощі виникають через особливості організації їхньої виробничо-господарської діяльності, а також через вплив державної політики, яка регулює фінансові процеси (рис. 1.1).

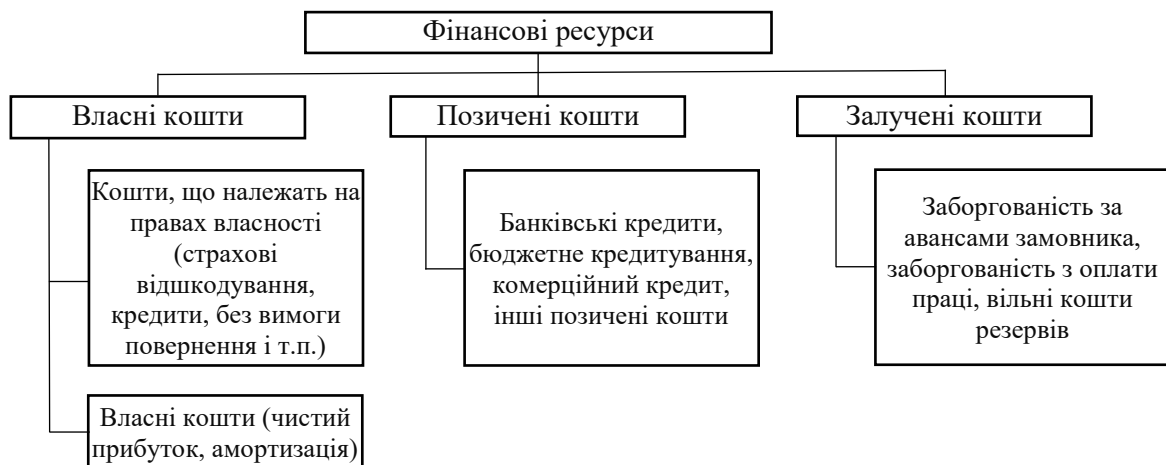

Рисунок 1.1 – Структура фінансових ресурсів деревообразного підприємства

Джерело: складено автором за [12]

Інвестування власних коштів у виробництво є ефективним способом модернізації підприємства. Ці кошти можна спрямувати на придбання нової техніки, оновлення будівель і споруд, розширення виробництва. Ретельне планування і обґрунтований вибір інвестиційних проектів дозволяють забезпечити стабільний розвиток підприємства та підвищити його конкурентоспроможність.

Стабільність та успіх деревообробного підприємства залежать від ефективного управління фінансами. Важливим елементом такого управління є контроль за витратами та раціональне використання активів. Чистий прибуток, який залишається на підприємстві після сплати всіх витрат і податків, може бути використаний різними способами. Частина цього прибутку може бути додана до нерозподіленого прибутку підприємства та ці кошти можуть бути інвестовані в розвиток бізнесу, наприклад, для придбання нового обладнання або розширення виробництва. Також нерозподілений прибуток може бути використаний для виплати дивідендів акціонерам або для покриття інших потреб підприємства [4].

Недостатність фінансування є однією з найгостріших проблем сучасного бізнесу. Багато підприємств стикаються з ситуацією, коли відсутність або обмеженість відповідних джерел фінансування не дозволяє забезпечити необхідний рівень ліквідності. Збитки, які часто супроводжують таку ситуацію, додатково ускладнюють фінансове становище підприємства, обмежуючи їх можливості для самостійного вирішення проблем. Звернення до банківських кредитів, як правило, передбачає значні витрати на обслуговування боргу, що може призвести до зростання операційних витрат та поглиблення збитковості.

Залучення позикових коштів є важливою складовою успішної фінансової стратегії. Воно дає змогу підприємствам швидко збільшувати масштаби діяльності, оптимізувати використання власного капіталу та формувати необхідні резерви. Навіть у підприємств з великим власним капіталом позикові кошти можуть бути ключовим фактором зростання, особливо в певних галузях [23].

Позикові кошти є потужним інструментом для розвитку бізнесу, але їх використання пов'язане з певними ризиками. Незважаючи на те, що власний капітал є основою будь-якого підприємства, в деяких випадках обсяг залучених позик може значно перевищувати його. Така стратегія вимагає ретельного обґрунтування та управління фінансовими ризиками.

Для забезпечення фінансової стабільності підприємства необхідно ефективно використовувати всі доступні ресурси. Першочергове значення мають внутрішні джерела фінансування, такі як чистий прибуток та амортизаційні відрахування. При розробці фінансових планів слід детально аналізувати можливості збільшення цих показників шляхом оптимізації виробничих процесів, зниження витрат та інших заходів.

Ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства передбачає постійний моніторинг і адаптацію до змін як внутрішнього середовища підприємства, так і зовнішніх умов (рис.1.2).

Рисунок 1.2 – Чинники впливу на формування та використання фінансових ресурсів підприємства

Джерело: побудовано автором за [19]

Для раціонального використання фінансових ресурсів необхідно впорядкувати наявні методи їхнього управління. Теоретичні основи такого управління наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Ефективні напрямки використання фінансових ресурсів деревообробних підприємств відповідно до основних концепцій та методів

Найменування концепції чи методу	Характеристика	Зв'язок з управлінням фінансовими ресурсами
Системний підхід	Концепція, що вказує на специфіку, сутність об'єкту управління як системи та усі взаємозв'язки з іншими господарськими системами	Дозволяє розглядати процес управління фінансовими ресурсами як систему взаємопов'язаних елементів,
Стратегічний менеджмент	Управління, засноване на цілях, формуванні та реалізації стратегій,	Сприяє реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами
Концепція фінансової безпеки	Містить сукупність теоретичних положень стратегій, що забезпечують фінансову безпеку	Забезпечує стійкість фінансових відносин, досягається безпека підприємств
Управління надійністю	Метод, заснований на виявленні причин порушення надійності роботи підприємства	Сприяє підвищенню фінансової безпеки, виявленню специфічних ризиків надійності
Бюджетування і внутрішній аудит	Бюджетування - механізм управління фінансовими ресурсами на основі бюджету окремих підрозділів. Внутрішній аудит – оцінка ефективності внутрішнього контролю	Сприяють реалізації функцій антикризового управління, спрямованого на фінансову стійкість підприємства
Управління ризиками	Інструментарій, заснований на ідентифікації, моніторингу і мінімізації ризиків	Дозволяє виявити ризики, які властиві процесу управління фінансовими ресурсами

Джерело: складено автором за [14]

Внутрішні фактори, що формують і впливають на використання фінансових ресурсів підприємства, можна класифікувати за двома основними критеріями: організаційно-технічними та фінансово-економічними. Організаційно-технічні чинники охоплюють технічну забезпеченість виробництва, використання передових технологій, організацію виробництва та управління.

Організаційно-технічні чинники охоплюють як матеріально-технічну базу підприємства (обладнання, технології), так і організаційні аспекти

(планування, управління, координація), які в сукупності визначають рівень ефективності виробництва.

Фінансово-економічна діяльність підприємства формується під впливом таких чинників, як обсяг виробництва, конкурентоспроможність продукції, доступність фінансових ресурсів та їхня структура, рівень доходів і загальний фінансовий стан підприємства.

Маючи на руках необхідні фінансові ресурси, підприємство переходить до наступного етапу - раціонального їх розподілу. Розглянемо детальніше напрямки використання коштів, які допоможуть досягти поставлених цілей рис. 1.3.

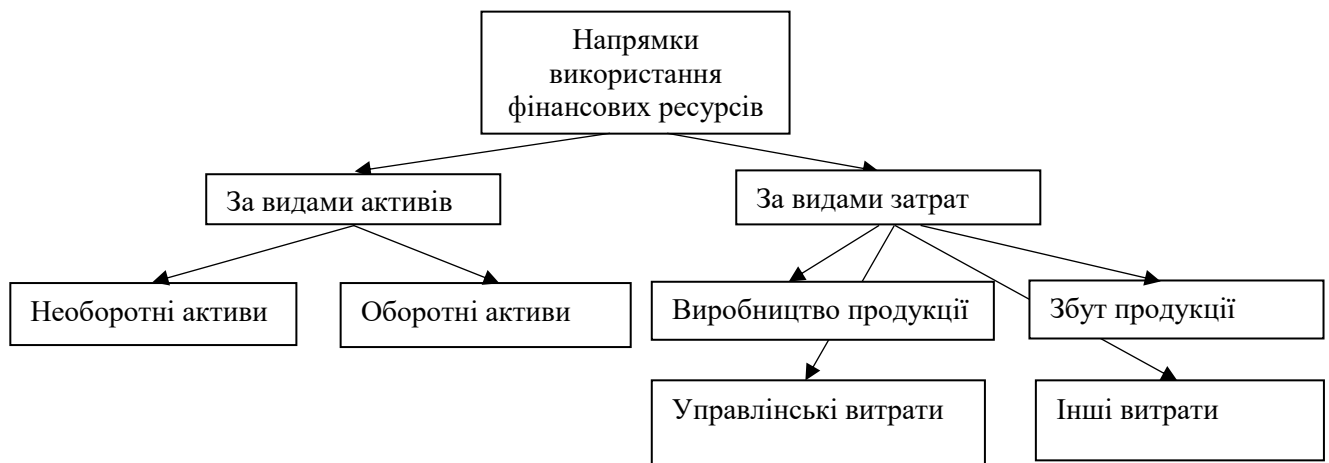

Рисунок 1.3 – Напрямки використання фінансових ресурсів деревообробного підприємства

Джерело: побудовано автором за [14]

Дослідження того, як підприємства використовують свої фінансові ресурси, показали, що економісти найчастіше поділяють ці ресурси на дві основні групи залежно від того, на що вони витрачаються: на придбання активів (майна, обладнання) або на поточні витрати (зарплата, оренда).

Оцінюючи ефективність використання фінансових ресурсів, необхідно здійснити аналіз ключових показників, які характеризують фінансову

стійкість, платоспроможність та рентабельність підприємства. Цей аналіз передбачає розрахунок та інтерпретацію різних коефіцієнтів, що відображають структуру капіталу, рівень ліквідності та швидкість обороту активів. Завдяки цим коефіцієнтам отримуємо кількісну оцінку того, наскільки ефективно керівництво підприємства управляє фінансовими ресурсами, і як це впливає на прибутковість та темпи розвитку бізнесу.

Науковий підхід до оцінки ефективності діяльності підприємств передбачає структурування ключових показників у три групи (рис. 1.4).

Рисунок 1.4 - Систематизація показників для оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Джерело: побудовано автором за [8]

Перша група показників дає змогу порівняти активність підприємства з його потенціалом та адаптацією до змін на ринку. Відносні показники ділової активності дозволяють оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи, порівнюючи їх з іншими компаніями у своїй галузі та загальними тенденціями ринку. Друга група показників відображає якість управління ресурсами підприємства з точки зору досягнення стратегічних цілей. Третя група показників відображає, наскільки успішно підприємство перетворює свої активи в грошові кошти шляхом отримання прибутку, що є важливим показником його фінансової ефективності.

Застосування такого підходу дозволяє сформувати цілісне бачення ефективності підприємства та спростити процедуру оцінки його результативності.

Фінансова стійкість підприємства – це його спроможність забезпечити безперебійну діяльність за рахунок раціонального використання фінансових ресурсів. Вона проявляється в здатності своєчасно розраховуватися за боргами та визначається оптимальним поєднанням власних коштів і кредитів. Ефективне управління фінансами є ключем до довгострокового успіху будь-якого бізнесу[13].

Проведене дослідження різних підходів до оцінки ефективності використання фінансових ресурсів дозволило виділити три основні критерії, які, на нашу думку, забезпечують найбільш повну картину. Ця система показників дозволяє комплексно оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої фінансові ресурси:

1. Коефіцієнт економічної ефективності використання фінансових ресурсів:

$$\frac{\text{ЧП}}{\text{ФР}} > 0 \quad (1.1)$$

де ЧП – середньорічний розмір чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків і інших платежів у звітному періоді;

ФР – середньорічний обсяг фінансових ресурсів підприємства у звітному періоді.

2. Коефіцієнт підвищення економічної ефективності використання фінансових ресурсів:

$$\frac{\text{ЧП}}{\text{ФР}} > \frac{\text{ЧП}_{\text{п}}}{\text{ФР}_{\text{п}}} \quad (1.2)$$

де ЧП_п – середньорічний розмір чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків і інших платежів у попередньому періоді;

ФР_п – середньорічний обсяг фінансових ресурсів підприємства в попередньому періоді.

3. Коефіцієнт оптимальної ефективності використання фінансових ресурсів [3]:

$$\frac{\text{ЧП}}{\text{ФР}} \rightarrow \max \quad (1,3)$$

На нашу думку, запропонована система критеріїв забезпечить більш об'єктивну та всебічну оцінку ефективності використання фінансових ресурсів деревообробного підприємства. Дослідження демонструють, що ефективність використання ресурсів підприємства оцінюється як за якісними характеристиками (різноманітність ринків, експорт, унікальність продукції, репутація), так і за кількісними показниками (динаміка бізнесу).

Фінансові ресурси є життєво необхідними для будь-якого підприємства. Вони дозволяють не лише придбавати необхідні матеріали та обладнання, але й забезпечують безперебійну роботу бізнесу. Ефективне управління

фінансами стає ключовим фактором виживання та розвитку деревообробних підприємств у сучасних умовах жорсткої конкуренції. Кожне підприємство повинно самостійно забезпечувати себе ресурсами і вміло ними розпоряджатися. Загострення конкуренції посилює тиск на підприємства, змушуючи їх шукати нові способи фінансування та вдосконалювати механізми управління фінансовими ресурсами, щоб забезпечити довготривалий успіх.

Достатній обсяг фінансових ресурсів є запорукою стабільного виробництва та розвитку деревообробних підприємств. Ефективне використання фінансових джерел не лише забезпечує безперебійну діяльність підприємств, але й відкриває нові можливості для їх розширення.

Для комплексної оцінки ефективності використання фінансових ресурсів деревообробного підприємства необхідно розробити систему взаємопов'язаних критеріїв, яка б враховувала особливості його бізнесу. Тому для кожного підприємства необхідно розробити індивідуальну систему оцінки, яка б дозволила визначити оптимальні шляхи використання фінансових ресурсів.

Такий підхід дозволить отримати більш точні результати. Ефективна система оцінки фінансової діяльності повинна базуватися на чітко визначених, обґрунтованих та адаптованих до бізнесу критеріях. Така система не тільки дозволить оцінити поточний стан справ, але й допоможе приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо подальшого розвитку підприємства та оптимізації його фінансової стратегії.

Вибір оптимальних критеріїв для оцінки фінансової ефективності є ключовим моментом. Вони мають бути зрозумілими, обґрунтованими та враховувати специфіку бізнесу, завдяки чому можна не тільки визначити сильні та слабкі сторони фінансової діяльності, але й отримати цінні рекомендації для оптимізації фінансових процесів та досягнення кращих результатів діяльності підприємств деревообробної галузі.

РОЗДІЛ 2

ПОТОЧНИЙ СТАН ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «ВПБ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика товариства

Юридична особа ТОВ «ВПБ», код ЄДРПОУ 37784906, було зареєстровано 13.07.2011. Розмір статутного капіталу юридичної особи складає 5000,0 тис. грн.

Уповноваженою особою юридичної особи Товариство з обмеженою відповідальністю «ВПБ» є Хвостик Ольга Іванівна.

Основний вид діяльності:

16.10 Лісопильне та стругальне виробництво.

Інші види діяльності:

- 31.01 Виробництво меблів для офісів і підприємств торгівлі
- 31.02 Виробництво кухонних меблів
- 31.09 Виробництво інших меблів

Підприємство функціонує відповідно до свого статуту. це його головний документ, який регламентує всі аспекти діяльності. Він містить точну інформацію про назву, місцезнаходження, власника, цілі, структуру управління, права працівників, джерела фінансування та порядок припинення діяльності підприємства

Для досягнення найвищої якості меблів наше підприємство використовує лише професійний деревообробний та шліфувальний інструмент від провідних європейських виробників LEITZ (Німеччина) та FREUD (Італія). Ці інструменти є ключовим фактором у виробництві нашої продукції. Фінська компанія KILTO виробляє спеціальні водні клеї для дерева, які не містять шкідливих формальдегідних смол і є безпечними для здоров'я людини та довкілля.

Завдяки використанню найкращих матеріалів від Helios, POTTKER та Hafele, наші меблі не тільки красиві, але й надзвичайно міцні та довговічні. Кожен елемент, від фарби до фурнітури, підібраний з метою забезпечити максимальний комфорт та задоволення наших клієнтів.

Основні показники виробництва продукції підприємства наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 - Динаміка обсягу та структури товарної продукції ТОВ «ВПБ» за 2021-2023 р. р.

Види продукції	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення 2023/2021 (+,-)
	Виручка, тис.грн	Питома вага,%	Виручка, тис.грн	Питома вага,%	Виручка тис.грн.	Питома вага,%	
Пиломатеріали соснові	6664,3	71,5	4222,9	71,1	5019,3	70,5	-1645,0
Дошка дубова необріzana	2153,1	23,1	1443,3	24,3	1694,5	23,8	-458,6
Інша продукція	503,3	5,4	273,3	4,6	405,8	5,7	-97,5
Всього	9320,7	100,0	5939,5	100,0	7119,6	100,0	-2201,1

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз даних показав, що соснові пиломатеріали є домінуючим видом продукції, їхня частка в загальному обсязі виробництва була стабільною і коливалася в межах 70,5% -71,5%. Питома вага виробництва дошки дубової необріzanoї також залишається майже незмінною за період дослідження – від 23,1% до 23,8%.

Рівень забезпеченості підприємства трудовими ресурсами є визначальним фактором для ефективності виробничих процесів. Кількість працівників та їхня продуктивність безпосередньо впливають на обсяги виробництва, своєчасність виконання завдань, використання обладнання та, як наслідок, на такі ключові економічні показники, як собівартість продукції та прибуток підприємства. Продуктивність праці визначається за допомогою системи показників, що відображають як вартісні, так і натуральні результати виробництва. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Наявність та ефективність використання трудових ресурсів ТОВ «ВПБ» за 2021-2023 р.р.

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення 2023 р. до 2021 р. (+/-)
Середньооблікова чисельність штатних та позаштатних працівників, осіб	6,0	5,0	4,0	-2,0
Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	9320,7	5939,5	7119,6	-2201,1
Реалізовано продукції на одного середньооблікового працівника, тис. грн.	1553,5	1187,9	1779,9	226,4

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз чисельності персоналу ТОВ «ВПБ» за період з 2021 по 2023 роки свідчить про скорочення штату на 2 особи. Зокрема, у 2021 році працювало 6 осіб, у 2022 році - 5, а у 2023 році - лише 4 особи.

Збільшення середньої продуктивності праці на підприємстві досягнуто за рахунок скорочення як виробництва, так і кількості працівників. Цей факт вказує на те, що трудові ресурси використовуються неефективно, оскільки зростання продуктивності відбулося не за рахунок підвищення ефективності виробництва, а за рахунок скорочення.

Оцінка ефективності використання основних засобів є невід'ємною частиною успішної діяльності будь-якого підприємства. Саме від наявності сучасного обладнання та раціонального його використання залежать кінцеві результати роботи підприємства. Тому регулярний аналіз стану основних фондів є ключовим елементом управління підприємством. (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 - Забезпеченість основними фондами та ефективність їх використання ТОВ «ВПБ за 2021-2023 р.р.

Показники	Рік			Відхилення 2023/2021, (+/-)
	2021	2022	2023	
Чистий дохід, тис. грн	9320,7	5939,5	7119,6	-2201,1
Середньорічна вартість ОФ, тис. грн	3208,3	4726,8	6953,8	3745,5
Чисельність працівників, осіб	6,0	5,0	4,0	-2,0
Фондоозброєність	534,72	945,36	1738,45	1203,73
Фондовіддача	2,91	1,26	1,02	-1,89
Фондоємність	0,34	0,79	0,98	0,64

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Збільшення фондоозброєності на 1203,73 одиниці, зумовлене зростанням середньорічної вартості основних фондів на 3745,5 тис. грн, супроводжується зниженням продуктивності праці внаслідок скорочення чисельності працівників на 2 особи. Це вказує на те, що додаткові інвестиції в основні фонди не призвели до очікуваного зростання ефективності виробництва.

Погіршилися фінансові результати підприємства, що відобразилося на показнику фондовіддачі. Зменшення чистого доходу на 2201,1 тис. грн та одночасне зростання середньорічної вартості основних фондів призвели до зниження фондовіддачі на 1,89 одиниці. Як наслідок, фондоємність, яка є оберненим показником, зросла на 0,64 одиниці, свідчаючи про меншу ефективність використання активів.

Таким чином, з даних розрахунку можна стверджувати, що ТОВ «ВПБ» демонструє здатність досягати значних результатів навіть за умови обмеженого фінансування, що свідчить про високу ефективність використання ресурсів.

ТОВ «ВПБ» застосовує короткострокове планування, яке фокусується на задоволенні миттєвих потреб підприємства. Проте, такий підхід має певні обмеження, оскільки не передбачає стратегічного бачення розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.

По-перше, необхідно знайти баланс між вирішенням поточних завдань та розробкою довгострокової стратегії. Занадто сильний акцент на першому може призвести до того, що підприємство не зможе адаптуватися до змін в індустрії та технологічних трендів, що, в свою чергу, обмежить його майбутній розвиток.

По-друге, нехтування стратегічним плануванням робить підприємство вразливим до конкурентів, оскільки воно не може передбачити їхні дії та розробити ефективні відповіді на нові виклики.

По-третє, цей підхід може призвести до меншої гнучкості мислення та поведінки, ускладнюючи здатність швидко адаптуватися до нових викликів і непередбачуваних ситуацій.

В цілому, інактивне планування, хоча й може забезпечити короткострокову стабільність, не є достатнім для того, щоб підприємство мало змогу досягти своїх довгострокових цілей і залишатися лідером на ринку.

Таблиця 2.4 – Ритмічність з надання послуг з сервісу ТОВ «ВПБ» за 2023р.

Квартал	Випуск продукції за рік тис. грн		Питома вага наданих послуг, %		Виконання плану, коефіцієнт	Частка продукції, зарахована на виконання плану з ритмічності, %
	план	факт	план	факт		
I	1566,0	1459,5	21,6	20,5	0,93	21,36
II	1870,5	1865,3	25,8	26,2	1,00	26,19
III	1972,0	2021,9	27,2	28,4	1,03	27,16
IV	1841,5	1772,8	25,4	24,9	0,96	24,29
Всього	7250,0	7119,6	100,0	100,0	0,98	98,0

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналізуючи виробничі показники ТОВ «ВПБ» за 2023 рік, можна констатувати, що загальний план виробництва був виконаний практично повністю, з незначним відхиленням у 0,02% нижче від запланованого. Однак, спостерігається нерівномірність у виконанні плану за кварталами. Так, у другому кварталі план був виконаний точно, а в третьому – навіть перевищений на 0,03%. Це свідчить про певні коливання у виробничому процесі протягом року. Показник ритмічності виробництва на деревообробному підприємстві в 2023 році склав 98%, що є відмінним результатом і вказує на рівномірний та безперебійний виробничий процес.

Успіх бізнесу вимірюється його фінансовими результатами. Аналіз спеціальних показників допомагає зрозуміти, наскільки ефективно компанія працює зараз і як вона може розвиватися в майбутньому. Для прийняття ефективних управлінських рішень необхідно оцінювати фінансовий стан

підприємства. Головною метою суб'єктів господарювання є максимізація прибутку та забезпечення стабільного фінансового стану. Фінансові показники слугують об'єктивним індикатором ефективності їхньої діяльності, дозволяють оцінити ефективність діяльності компанії, її фінансову стійкість та потенціал для подальшого зростання.

В умовах сучасного бізнесу аналіз фінансових результатів є невід'ємною частиною управління підприємства і дозволяє оцінити її поточний стан та перспективи розвитку. Дані табл. 2.5 детально описують послідовність дій, які підприємства повинні виконати згідно з чинними в Україні нормативними актами для визначення своїх фінансових показників за певний період.

Таблиця 2.5 – Динаміка формування прибутку ТОВ «ВПБ» 2021-2023 р.р.

Стаття	Рік			Відхилення (+;-) 2023/2021
	2021	2022	2023	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9320,7	5939,5	7119,6	-2201,1
Інші операційні доходи	4,5	133,4	2042,5	2038,0
Інші доходи	23,2	128,3	89,2	66,0
Разом доходи	9348,4	6201,2	9251,3	-97,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	8966,0	5063,0	6495,9	-2470,1
Інші операційні витрати	962,2	1150,3	1876,6	914,4
Інші витрати	-	9,1	21,5	21,5
Разом витрати	9928,2	6222,4	8397,0	-1531,2
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	-579,8	-21,2	854,3	1434,1
Податок на прибуток	-	-	153,8	153,8
Чистий прибуток (збиток)	-579,8	-21,2	700,5	1280,3

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз фінансових показників підприємства за останні роки свідчить про значне покращення результатів діяльності. Незважаючи на збитки попередніх періодів, в звітному році підприємство отримало чистий прибуток у розмірі 700,5 тис. грн. Цей позитивний результат є наслідком успішної реалізації заходів щодо скорочення витрат.

Ефективність будь-якого бізнесу визначається його фінансовими показниками. Ці показники відображають різні аспекти діяльності, такі як

продуктивність праці, використання ресурсів (основних засобів, матеріалів, праці та фінансів), собівартість виробництва, якість продукції, обсяги продажів та ціноутворення.

Згідно із законодавством, підприємство зобов'язане створити резервний фонд, який слугує для покриття можливих збитків та забезпечення фінансової стійкості. Розмір цього фонду не може бути меншим за 25% від статутного капіталу, а щорічні відрахування до нього становлять мінімум 5% від чистого прибутку. Нерозподілений прибуток є кумулятивним показником, що відображає суму нерозподіленого чистого прибутку підприємства за всі попередні періоди, скориговану на суму розподіленого прибутку.

Різнорічні коефіцієнти рентабельності дозволяють оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для досягнення поставлених цілей (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «ВПБ» 2021-2023 р. р. , %

Показники	Рік			Відхилення (+;-) 2023/2021
	2021	2022	2023	
Рентабельність власного капіталу	-12,68	-0,44	13,49	26,17
Рентабельність продажів	-6,22	-0,35	9,84	16,06
Рентабельність активів	-12,74	-0,27	6,80	19,54
Рентабельність основних засобів	-18,07	-0,45	10,07	28,14
Рентабельність витрат	-6,47	-0,42	13,15	19,62

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Розрахунки свідчать, що всі показники рентабельності ТОВ «ВПБ» мають позитивну динаміку, а саме:

Аналізуючи коефіцієнт рентабельності активів за 2023 рік, можна зробити висновок, що кожна гривня, інвестована в активи підприємства, принесла 13,49 копійок чистого прибутку. Оскільки цей показник перевищує рівень інфляції в країні, ми можемо стверджувати, що реальна вартість активів, залучених в господарську діяльність підприємства, зростає.

За результатами аналізу, рентабельність продажів зростає з -6,2% у 2021 році до 9,84% у 2023. Це означає, що кожна гривня, інвестована в продаж,

принесла підприємству майже 10 копійок прибутку. Такий показник відкриває нові можливості для розвитку бізнесу та розширення асортименту.

Рентабельність витрат демонструє, що кожна гривня, витрачена підприємством, принесла 13,15 копійок доходу у звітному році. Це свідчить про покращення фінансових результатів підприємства та ефективніше використання ресурсів

Порівняно з попереднім роком, рентабельність основних засобів значно покращилась. Якщо раніше на кожен гривню, інвестовану в основні засоби, припадало лише 7,23 копійки чистого прибутку, то в звітному році цей показник зріс до 10,07 копійок.

Ефективність використання власного капіталу підприємства у 2023 році продемонструвала позитивну динаміку. Кожна гривня, інвестована власниками, принесла 13,49 копійок чистого прибутку, що на 26,17 копійок більше, ніж у 2021 році. Значна частина цього прибутку була спрямована на подальший розвиток бізнесу.

2.2 Аналіз формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «ВПБ»

Фінансові ресурси є фундаментом, на якому будується будь-яка комерційна діяльність. Від того, скільки коштів має підприємство, звідки вони надходять і на що витрачаються, залежить не лише його виживання, а й подальший розвиток. За допомогою фінансового планування та прогнозування можна досягти оптимальної структури фінансових ресурсів, що забезпечить ефективність діяльності підприємства та дозволить приймати більш обґрунтовані фінансові рішення.

Фінансові ресурси ТОВ «ВПБ», як і будь-якого іншого, формуються за рахунок власних коштів та залучених джерел. В таблиці 2.7 наведено повний і детальний аналіз джерел фінансування товариства з обмеженою відповідальністю «ВПБ», включаючи їхню структуру та склад.

Таблиця 2.7 – Склад та структура джерел формування фінансових ресурсів ТОВ «ВПБ» за 2021 – 2023 р.р.

Джерело фінансування	Рік						Відхилення 2023/2021 (+;-)
	2021		2022		2023		
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	
Власний капітал	4863,4	70,1	4842,2	54,2	5542,7	47,5	679,3
Залучений капітал	2070,6	29,9	4083,7	45,8	6127,3	52,5	4056,7
Всього	6934,0	100,0	8925,9	100,0	11670,0	100,0	4736,0

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

За рахунок активного залучення додаткових коштів та збільшення власного капіталу, загальна вартість капіталу підприємства зросла за досліджуваний період на значну суму – 4736 тис. грн. При цьому, вартість власного капіталу збільшилась на 679,3 тис. грн., а вартість залученого капіталу – на 4056,7 тис. грн.

Для наочного представлення структури фінансування ТОВ «ВПБ» пропонується побудувати графік джерел формування фінансових ресурсів. (рис.2.1).

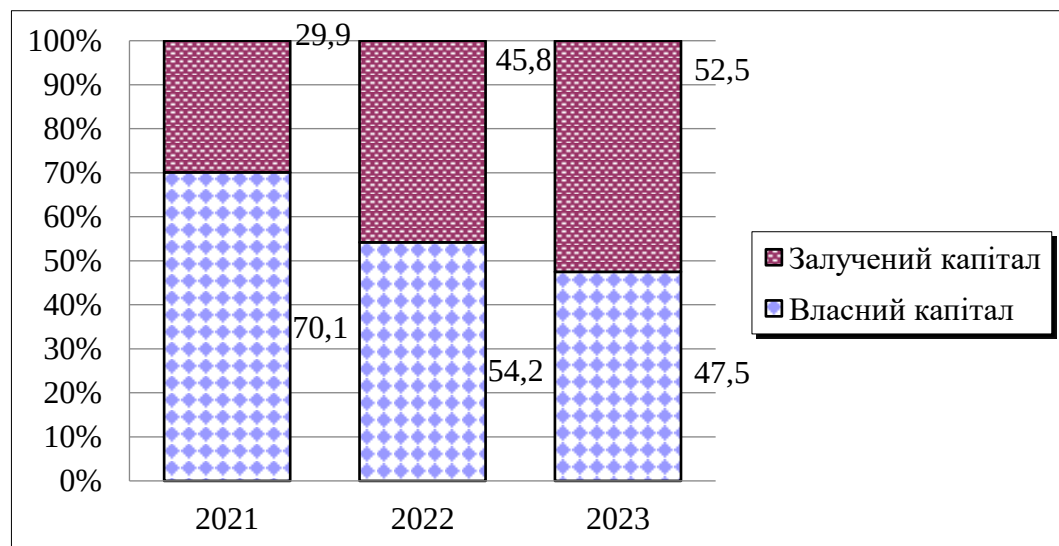

Рисунок 2.1 – Склад та структура джерел формування фінансових ресурсів ТОВ «ВПБ» за 2021 – 2023 р.р., %

Джерело: побудовано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз структури капіталу товариства вказує на те, що у базовому році спостерігалось значне переважання власного капіталу (70,1%) над позиковим (29,9%), що було визначено як неоптимальне співвідношення. Проте, у наступні роки ситуація змінилася: частка власного капіталу поступово зменшилася, досягнувши 54,2% у 2022 році та 47,5% у 2023 році, що, за оцінками, наблизило структуру капіталу до оптимальної.

Для забезпечення фінансової стійкості підприємства рекомендується дотримуватися співвідношення власного та залученого капіталу 50% на 50%. Відхилення від цієї норми може негативно вплинути на здатність компанії покривати свої зобов'язання.

Власний капітал є не лише запорукою фінансової самостійності компанії, а й основою для формування її майна. Його збільшення свідчить про успішну діяльність підприємства та приваблює як інвесторів, так і кредиторів. Зменшення ж власного капіталу підриває фінансову стійкість і обмежує можливості для розвитку. Бухгалтерська оцінка вартості власного капіталу відрізняється від ринкової вартості акцій та майна компанії. Тим не менш, спостереження за динамікою власного капіталу в фінансовій звітності є ключовим для розуміння майбутнього розвитку підприємства. (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Склад та структура власного капіталу ТОВ «ВПБ» за 2021-2023 р.р.

Назва	Рік						Відхилення 2023/2021 (+;-)
	2021		2022		2023		
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	
Зареєстрований (пайовий капітал)	5000,0	X	5000,0	x	5000,0	90,2	0,0
Нерозподілений прибуток	-136,6	x	-157,8	x	542,7	9,8	679,3
Власний капітал, всього	4863,4	100,0	4842,2	100,0	5542,7	100,0	679,3

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз таблиці 2.8 демонструє позитивну динаміку зростання власного капіталу підприємства на 679,3 тис. грн. Цей результат досягнуто завдяки

ефективній діяльності підприємства, що призвела до збільшення нерозподіленого прибутку. Розмір пайового капіталу, який становить 5000 тис. грн. відповідно до Статуту, залишився незмінним протягом досліджуваного періоду.

До власного капіталу ТОВ «ВПБ» входить нерозподілений прибуток у сумі 542,7 тис. грн., що становить 9,8% від загального власного капіталу підприємства. Цей прибуток накопичений за рахунок господарської діяльності товариства. Поточна кредиторська заборгованість перед постачальниками, бюджетом, страховиками, працівниками та іншими кредиторами є основним джерелом фінансування діяльності товариства «ВПБ».

Таблиця 2.9 – Склад та структура залученого капіталу ТОВ «ВПБ» за 2021-2023 р.р.

Назва	Рік						Відхилення 2023/2021 (+;-)
	2021		2022		2023		
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	
Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	-	-	1200,0	29,4	1200,0	19,6	1200,0
Короткострокові кредити банків	886,0	42,8	-	-	-	-	-886,0
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи	978,9	47,3	1947,8	47,7	1699,4	27,7	720,5
Розрахунки з бюджетом	-	-	-	-	153,8	2,5	153,8
Розрахунками зі страхування	-	-	-	-	2,3	0,1	2,3
Розрахунки з оплати праці	-	-	-	-	3,7	0,1	3,7
Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	219,7	3,6	219,7
Інші поточні зобов'язання	205,7	9,9	935,9	22,9	2848,4	46,5	2642,7
Залучений капітал, всього	2070,6	100,0	4083,7	100,0	6127,3	100,0	4056,7

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз фінансових показників свідчить про значне збільшення поточної кредиторської заборгованості ТОВ «ВПБ» за товари та інші поточні зобов'язання з 2070,6 тис. грн. до 6127,3 тис. грн. протягом досліджуваного періоду. Аналіз фінансових показників свідчить про значне збільшення поточної кредиторської заборгованості ТОВ «ВПБ» за товари та інші поточні зобов'язання з 2070,6 тис. грн. до 6127,3 тис. грн. протягом досліджуваного періоду.

Аналіз кредиторської заборгованості дає змогу підприємству:

- оцінити динаміку зростання або зменшення своїх боргових зобов'язань за певний період;
- розрахувати оптимальне співвідношення між сумою грошей, яку клієнти ще не сплатили (дебіторська заборгованість), та сумою грошей, яку підприємство ще не сплатило своїм постачальникам (кредиторська заборгованість);
- визначити та оцінити ймовірність того, що підприємство не зможе вчасно розрахуватися зі своїми кредиторами, та як це може вплинути на його фінансовий стан;
- встановити допустимий рівень цього ризику та запропонувати конкретні кроки для його зниження.

Таблиця 2.10 – Склад та структура кредиторської заборгованості ТОВ «ВПБ» 2021-2023 р. р.

Вид К ^т заборгованості	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Відхилення (+;-) 2023/ 2021
	Сума тис.грн	%	Сума тис.грн	%	Сума тис.грн	%	
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи	978,9	100,0	1947,8	100,0	1699,4	91,4	720,5
Розрахунки з бюджетом	-	-	-	-	153,8	8,3	153,8
Розрахунками зі страхування	-	-	-	-	2,3	0,1	2,3
Розрахунки з оплати праці	-	-	-	-	3,7	0,2	3,7
Всього	978,9	100,0	1947,8	100,0	1859,2	100,0	880,3

Джерело: розраховано автором за матеріалами фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

- оптимізувати співвідношення заборгованості та продажів, ефективніше керувати кредитуванням клієнтів та ціноутворенням, а також прогнозувати боргове навантаження для покращення фінансових результатів.

Негативною тенденцією у діяльності підприємства є зростання кредиторської заборгованості, особливо за товари, роботи та послуги (на 720,5 тис. грн.). Загалом сума заборгованості збільшилась вдвічі, що становить 16,9 тис. грн. Крім того, підприємство має заборгованість перед бюджетом, страховими компаніями та працівниками.

На основі проведеного аналізу складу та структури дебіторської заборгованості, ми обчислимо ряд фінансових показників, які дадуть змогу оцінити її вплив на фінансовий стан підприємства. (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 - Показники оцінки кредиторської заборгованості ТОВ «ВПБ» за 2021 – 2023 р.р.

Показники	Рік			Відхилення (+;-) 2023/ 2021 р
	2021	2022	2023	
Середній розмір кредиторської заборгованості, тис. грн.	694,2	1463,4	1903,5	1209,3
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, оборотів	1291,5	345,9	341,3	-950,2
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, днів	0,28	1,04	1,05	0,77

Джерело: розраховано автором за даними звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз даних свідчить про значне збільшення середньої кредиторської заборгованості, а саме на 1209,3 тис. грн., що відповідає зростанню майже в три рази.

Аналіз коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості ТОВ «ВПБ» за період 2021-2023 років виявив наступні тенденції:

значне зниження коефіцієнта оборотності з 1291,5 обертів до 341,1 оборту свідчить про суттєве уповільнення темпів погашення зобов'язань перед кредиторами. Це може вказувати на погіршення фінансового стану підприємства та ускладнення процесу оплати за поставлені товари чи послуги.

Зростання періоду обороту з 0,28 до 1,05 дня означає, що ТОВ «ВПБ» все довше відстрочує оплату своїх боргів.

Така тенденція може свідчити про проблеми з ліквідністю або про свідоме використання кредиторської заборгованості як джерела фінансування.

2.3 Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Проведення комплексного аналізу структури фінансових ресурсів ТОВ «ВПБ» передбачає не лише виявлення джерел їх формування, а й оцінку ефективності використання. Особливу увагу слід приділити структурі балансу підприємства, зокрема співвідношенню необоротних та оборотних активів, оскільки цей показник є важливим індикатором фінансової стійкості та ліквідності. (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Склад та структура активів ТОВ «ВПБ», за 2021 – 2023 р.р.

Показник	Рік						Відхилення (+;-) 2023/2020
	2021		2022		2023		
	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	
Загальна вартість активів	6934,0	100,0	8925,9	100,0	11670,0	100,0	4736,0
Необоротні активи	3537,8	51,0	5918,8	66,3	7989,0	68,5	4451,2
Оборотні активи	3396,2	49,0	3007,1	33,7	3681,0	31,5	284,8

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз фінансових показників свідчить про майже двократне збільшення загальної вартості активів підприємства за рахунок значного зростання необоротних активів, вартість яких зросла з 3537,8 тис. грн. до 7989,0 тис. грн. Вартість оборотних активів також збільшується з 3396,2 тис. грн. до 3681,0 тис. грн за період дослідження

Зобразимо графічно структуру активів ТОВ «ВПБ» (рис. 2.2).

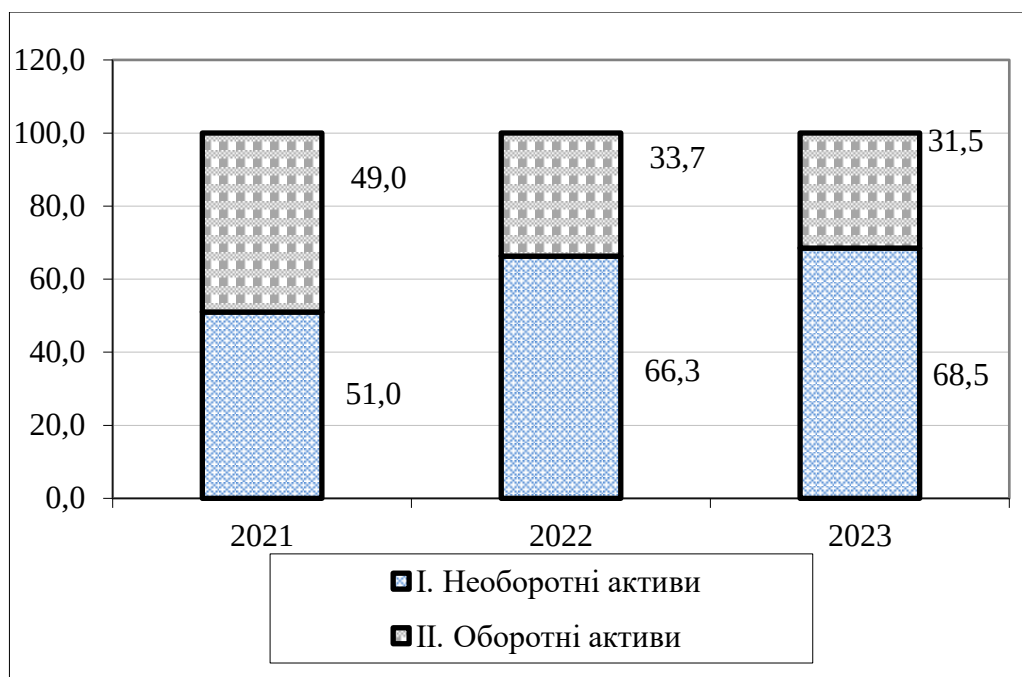

Рисунок 2.2 – Склад та структура активів ТОВ «ВПБ» за 2021 – 2023 р.р., %

Джерело: побудовано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз структури активів підприємства за останні три роки виявив стійку тенденцію до зростання частки необоротних активів. Якщо в базовому році співвідношення необоротних та оборотних активів відповідало рекомендованим нормам (51,0%:49,0%), то в наступні два роки воно суттєво змістилося на користь необоротних активів, досягнувши відповідно 66,3%:33,7% та 68,5%:31,5%. Це свідчить про значне відхилення від оптимальної структури балансу.

Недостатність оборотних активів перешкоджає безперервному виробничому процесу, а дефіцит необоротних активів обмежує можливості розширення виробництва, що в обох випадках негативно впливає на економічні результати підприємства. Надмірний обсяг оборотних активів обумовлює наявність неактивних коштів, що призводить до додаткових фінансових витрат та зниження рентабельності. Збільшення обсягу необоротних активів понад необхідний рівень спричиняє зменшення їхньої ефективності та зниження ринкової вартості підприємства.

Зростання вартості необоротних активів ТОВ «ВПБ», пов'язане з інвестиціями в нове обладнання, є свідченням стратегії компанії щодо модернізації виробництва. Далі детальніше проаналізуємо структуру цих активів, зосередившись на питомій вазі машин та обладнання, будівель та споруд (табл.2.13).

Таблиця 2.13 – Склад та структура необоротних активів ТОВ «ВПБ» за 2021-2023 р.р.

Показники	Рік						Відхилення (+;-) 2023/2021
	2021		2022		2023		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Нематеріальні активи	3,0	0,1	0,0	х	0,1	х	-2,9
Основні засоби	3534,8	99,9	5918,8	100,0	7988,9	100,0	4454,1
Усього необоротних активів	3537,8	100,0	5918,8	100,0	7989,0	100,0	4451,2

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз фінансових показників вказує на стрімке зростання вартості необоротних активів підприємства з 2021 по 2023 рік. Цей ріст зумовлений, перш за все, збільшенням вартості основних засобів, що є результатом інвестицій в нове обладнання.

За період з 2021 по 2023 рік відбулися суттєві зміни у структурі необоротних активів підприємства: вартість основних засобів значно зросла, досягнувши 7989,0 тис. грн., водночас вартість нематеріальних активів скоротилася до незначної суми в 0,1 тис. грн.

В складі основних засобів господарства обліковуються транспортні засоби, інструменти і прилади та інвентар.

ТОВ «ВПБ», як і будь-яке інше підприємство, використовує оборотні активи у своїй діяльності. Для оцінки ефективності їх використання та виявлення резервів оптимізації проведемо аналіз складу та структури оборотних активів на основі табличних даних. (табл.2.14).

Таблиця 2.14 – Склад та структура оборотних активів ТОВ «ВПБ» за 2021-2023 р.р.

Показники	Рік						Відхилення (+;-) 2023/2021
	2021		2022		2023		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Запаси: в т.ч.	1851,5	54,5	1190,8	39,6	352,4	9,6	-1499,1
Готова продукція	422,5	12,4	67,3	2,2	15,7	0,4	-406,8
Дт заборгованість за товари	1083,1	31,9	1454,0	48,3	1043,2	28,3	-39,9
Дт заборгованість за розрахунками з бюджетом	50,5	1,5	198,1	6,6	214,6	5,8	164,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	80,3	2,4	48,5	1,6	75,5	2,1	-4,8
Гроші та їх еквіваленти	310,1	9,1	31,6	1,1	1942,0	52,8	1631,9
Витрати майбутніх періодів	12,0	0,4	41,0	1,4	16,0	0,4	4,0
Інші оборотні активи	8,7	0,3	43,1	1,4	37,3	1,0	28,6
Усього оборотних активів	3396,2	100,0	3007,1	100,0	3681,0	100,0	284,8

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Запаси, дебіторська заборгованість та грошові кошти є складовими частинами оборотних активів підприємства. За результатами проведених розрахунків встановлено, що обсяг оборотних активів підприємства на кінець 2023 року склав 3681,0 тис. грн., що на 284,8 тис. грн. більше, ніж на кінець 2021 року (3396,2 тис. грн.).

Аналіз структури оборотних активів підприємства показує, що понад половина їх вартості припадає на грошові кошти та їх еквіваленти (52,8%). Значна частина активів зосереджена у дебіторській заборгованості (37,6%). Запаси, як один з найменш ліквідних елементів оборотних активів, займають лише 9,6% від їх загальної суми.

Поточна структура позикових коштів не відповідає оптимальному співвідношенню між різними видами активів. Переважання високоліквідних

активів (52,8%) над низьколіквідними (9,6%) може негативно вплинути на фінансову стійкість.

Дебіторська заборгованість представляє собою тимчасово вилучені з обороту кошти, пов'язані з неотриманою оплатою за реалізовану продукцію або надані послуги. Зменшення обсягу дебіторської заборгованості свідчить про покращення ліквідності підприємства.

Таблиця 2.15 – Склад та структура дебіторської заборгованості ТОВ «ВПБ» 2021-2023 рр.

Вид дебіторської заборгованості	2021 р.		2022 р.		2023р.		Відхилення (+;-) 2023/ 2021
	Сума тис.грн.	Пит.вага %	Сума тис.грн.	Пит.вага %	Сума тис.грн.	Пит.вага %	
Дебіторська заборгованість за товари	1083,1	89,2	1454,0	85,5	1043,2	78,2	-39,9
Дт заборгованість за розрахунками з бюджетом	50,5	4,2	198,1	11,6	214,6	16,1	164,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	80,3	6,6	48,5	2,9	75,5	5,7	-4,8
Всього	1213,9	100,0	1700,6	100,0	1333,3	100,0	119,4

Джерело: складено автором за матеріалами фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

За результатами аналізу таблиці 2.15 можна зробити висновок, що загальна сума дебіторської заборгованості зросла на 119,4 тис. грн. з 2021 по 2023 рік. При цьому, відсоткове співвідношення різних видів дебіторської заборгованості в загальній сумі залишилося приблизно на тому ж рівні, що свідчить про відсутність значних змін у її структурі

Аналіз дебіторської заборгованості показує, що найбільшу частку у її структурі продовжує займати заборгованість за реалізовані товари, роботи та послуги. Однак, її частка зменшилась з 89,2% у базовому році до 78,2% у звітному. Водночас спостерігається значне зростання заборгованості перед

бюджетом, яка збільшилась з 4,2% до 16,1%. Така динаміка свідчить про зміни у взаємовідносинах підприємства з контрагентами та державними органами.

Зміна частки іншої поточної дебіторської заборгованості за період дослідження була незначною – з 6,6% до 5,7%.

Щоб зрозуміти, наскільки ефективно компанія використовує свої гроші, аналізують її фінансову стійкість, здатність платити за борги та швидкість обертання активів. Для цього розраховують спеціальні коефіцієнти, які показують структуру капіталу, рівень ліквідності та швидкість оборотності активів.

По-перше, проведемо оцінку ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ВПБ» за допомогою коефіцієнтів фінансової стійкості. (табл. 2.16).

Таблиця 2.16 - Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ВПБ» за коефіцієнтом фінансової стійкості за 2021-2023 р. р.

Коефіцієнти	Нормативне значення	Рік			Відхилення (+; -) 2023/2021
		2021	2022	2023	
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,4-0,6	0,70	0,54	0,47	-0,23
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,4-0,6	0,30	0,46	0,53	0,23
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	0,72	-0,90	-6,94	-7,66
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,7-0,9	0,70	0,68	0,58	-0,12

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз фінансових показників за досліджуваний період засвідчив тенденцію до погіршення всіх коефіцієнтів. Водночас, коефіцієнти фінансової незалежності та концентрації позикового капіталу залишалися в межах допустимих значень.

Аналіз фінансових показників свідчить про тенденцію до погіршення фінансового стану підприємства. Від'ємне значення коефіцієнту забезпеченості власними оборотними засобами вказує на недостатність

власних коштів для покриття поточних зобов'язань, що може призвести до проблем з ліквідністю. Зниження коефіцієнту фінансової стійкості підтверджує загальну тенденцію до погіршення фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнти ліквідності показує, наскільки добре підприємство може оперативно перетворити своє майно на гроші, щоб сплатити свої короткострокові борги (табл.2.17).

Таблиця 2.17 Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства за коефіцієнтом ліквідності ТОВ «ВПБ», 2021-2023 р.р.

Показники	Оптимальне значення	Рік			Відхилення, +,- 2023/2021
		2021	2022	2023	
Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності	1,0-2,0	1,64	1,04	0,75	-0,89
Коефіцієнт швидкої (термінової) ліквідності	0,7-0,8	0,75	0,63	0,68	-0,07
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	0,15	0,01	0,39	0,24
Співвідношення дебіторської заборгованості та кредиторської	1,0	1,24	0,87	0,72	-0,52

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

За результатами розрахунків коефіцієнта загальної ліквідності за останні три роки, спостерігається тенденція до його зниження. Якщо у 2021-2022 роках цей показник відповідав оптимальному рівню, то в 2023 році він різко впав до 0,75, що є меншим за мінімально допустиме значення. Таке зниження свідчить про те, що підприємство має дефіцит власних коштів, які могли б бути використані для погашення короткострокових боргів.

Накопичення коштів у дебіторській заборгованості, тобто коли клієнти відкладають оплату за товари чи послуги, може свідчити про неефективне управління оборотними активами підприємства. Це пов'язано з тим, що кошти, які могли б бути інвестовані в розвиток бізнесу або використані для погашення боргів, залишаються у дебіторській заборгованості. Збільшення коефіцієнту поточної ліквідності в такій ситуації може бути оманливим, оскільки воно

вказує на високу частку короткострокових активів (включаючи дебіторську заборгованість) відносно короткострокових зобов'язань. Однак, насправді, такі кошти є менш ліквідними, ніж грошові кошти на рахунках підприємства. Це створює додаткові фінансові ризики, оскільки підприємство може зіткнутися з труднощами при погашенні своїх зобов'язань у разі, якщо дебітори не сплатять свої борги вчасно. Крім того, банки та інші кредитори можуть сприймати таке накопичення як негативний сигнал, що ускладнює залучення додаткового фінансування для розвитку бізнесу.

Аналіз коефіцієнта швидкої ліквідності підприємства за останні три роки виявив наступне: у 2020 році показник досяг оптимального рівня 0,75, що свідчило про достатню кількість високоліквідних активів для оперативного покриття короткострокових зобов'язань. Однак, у 2022 та 2023 роках значення коефіцієнта знизилося, не досягаючи оптимального рівня. Це вказує на зростання фінансового ризику, оскільки підприємство могло стикатися з труднощами у своєчасному погашенні своїх боргів.

Низький рівень коефіцієнта абсолютної ліквідності протягом 2021 та 2022 років показує високий ризик неплатоспроможності підприємства. Незважаючи на незначне покращення показника за звітний рік, підприємство продовжує стикатися з труднощами у забезпеченні своєчасних розрахунків з кредиторами, що може призвести до негативних наслідків для її фінансової стабільності.

Ідеальним вважається, коли сума грошей, яку компанія очікує отримати від своїх боржників (дебіторів), приблизно дорівнює сумі грошей, яку вона сама винна своїм кредиторам. Однак у компанії, яку ми розглядаємо, ця рівновага порушена: сума боргів перед кредиторами на 24% перевищує суму боргів, які їй винні клієнти. Така ситуація може свідчити про те, що компанія відчуває тимчасові труднощі з готівкою.

Нездатність компанії своєчасно розрахуватися з постачальниками призводить до погіршення ділової репутації та може спричинити втрату вигідних умов співпраці. Низький коефіцієнт оборотності дебіторської

заборгованості (0,87 у 2022 році та 0,72 у 2023 році) вказує на те, що підприємство має проблеми з отриманням грошей від своїх клієнтів, що може негативно вплинути на її ліквідність

Оцінка ефективності управління фінансами підприємства проводиться за допомогою показників, які відображають швидкість обертання інвестованих коштів.

Таблиця 2.18 Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства за коефіцієнтами оборотності ТОВ «ВПБ» 2021-2023 р.р.

Показники	Рік			Відхилення (+;-) 2023/ 2021
	2021	2022	2023	
Коефіцієнт оборотності активів, оборотів	1,54	0,75	0,69	-0,85
Коефіцієнт оборотності основних засобів	2,91	1,26	1,02	-1,89
Коефіцієнт оборотності власного капіталу, оборотів	2,04	1,22	1,37	-0,67
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	6,84	3,33	8,42	1,58

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз коефіцієнта оборотності активів за період 2021-2023 років свідчить про погіршення фінансового стану підприємства. Якщо раніше кожна одиниця активу приносила в середньому 1,54 копійки виручки, то в 2023 році цей показник скоротився до 0,69 копійки. Це означає, що активи підприємства стали менш продуктивними, а швидкість їх обороту значно сповільнилась.

За період 2021-2023 років спостерігається стійка тенденція до збільшення коефіцієнта оборотності матеріальних запасів з 6,84 до 8,42. Це вказує на те, що підприємство стало ефективніше використовувати свої запаси. Однак такі зміни можуть мати різні причини: збільшення виробництва, скорочення термінів зберігання запасів або зниження попиту на готову продукцію. Незважаючи на це, загалом високий коефіцієнт оборотності є свідченням стабільності та ефективності бізнесу

Аналіз коефіцієнта оборотності основних засобів ТОВ «ВПБ» свідчить про негативну тенденцію: його значення зменшилося з 2,91 на початку періоду

до 1,02 на кінець, що вказує на зниження ефективності використання майна підприємства

Аналіз коефіцієнта оборотності власного капіталу за звітний період свідчить про погіршення ефективності використання власних коштів підприємства. Його значення знизилося з 2,04 до 1,37 обертів, що означає, що кожна гривня власного капіталу генерує менше виручки в порівнянні з початком періоду. Як відомо, чим вищий цей показник, тим швидше власний капітал обертається і приносить більший дохід компанії.

На основі теоретичних досліджень та практичного аналізу ми пропонуємо наступну систему критеріїв для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ВПБ» (табл.2.19).

Таблиця 2.19 - Комплексна оцінка ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ВПБ» 2021-2023 р.р.

Показники	Рік			Відхилення (+;-) 2023/ 2021
	2021	2022	2023	
Коефіцієнт економічної ефективності використання фінансових ресурсів	-0,08	-0,04	0,33	0,41
Коефіцієнт підвищення економічної ефективності використання фінансових ресурсів	0,45	0,50	1,12	0,67

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Розрахунки свідчать, що показники ефективності використання фінансових ресурсів мають позитивну динаміку. Коефіцієнт економічної ефективності використання фінансових ресурсів у перші два роки мав від'ємне значення, тому що підприємство отримувало чистий збиток. Коефіцієнт оптимальної ефективності використання фінансових ресурсів прагне до максимальної величини.

Проведений аналіз формування та використання фінансових ресурсів підприємства демонструє стрімке зростання їхньої загальної вартості на 4736,0 тис. грн. Цей приріст обумовлений одночасним збільшенням як власного капіталу - на 679,3 тис. грн., так і капіталу, залученого ззовні - на 4056,7 тис. грн.

Несплата боргів за товари, роботи та послуги, а також наявність значної кредиторської заборгованості перед бюджетом, страховими компаніями та працівниками призводить до погіршення фінансових показників підприємства та створює ризики для його подальшої діяльності.

ТОВ «ВПБ» стикається зі значними фінансовими труднощами. Про це свідчить високий рівень фінансового ризику та зниження ефективності використання ресурсів, зокрема капіталу, основних засобів та виробничих запасів.

Аналіз фінансових показників за досліджуваний період виявив значне збільшення заборгованостей за товари, роботи та послуги, як з боку дебіторів, так і кредиторів. Особливу увагу привертає зростання частки простроченої дебіторської заборгованості.

Водночас, структура оборотного капіталу підприємства демонструє оптимальне співвідношення активів: більша частина коштів зосереджена у високоліквідних активах (гроші та їх еквіваленти), середньоліквідні активи займають друге місце, а найменша частка припадає на низьколіквідні активи.

Оцінка формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «ВПБ» виявила, що підприємство не досягає оптимальних результатів у розподілі та використанні своїх коштів. Це призводить до погіршення загального фінансового стану підприємства.

У наступному розділі дослідження ми розробимо конкретні рекомендації щодо вдосконалення механізмів формування фінансових ресурсів у ТОВ «ВПБ» та оптимізації їх використання.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «ВПБ»

3.1 Запровадження диверсифікації діяльності деревообробних підприємств для поліпшення процесу формування фінансових ресурсів

У складних економічних умовах, коли ринки постійно змінюються, деревообробні підприємства, щоб уникнути збитків, розширюють асортимент продукції та освоюють нові напрямки діяльності. Диверсифікація виробництва допомагає деревообробним підприємствам зменшити залежність від коливань ринку та підвищити свою стійкість. Завдяки різноманітності видів діяльності, підприємство може використовувати прибутки від високорентабельних напрямків для фінансування тих, що є менш прибутковими, але необхідними для забезпечення безперебійної роботи всього виробничого циклу [2].

Оскільки підприємства прагнуть до сталого розвитку та мінімізації ризиків, диверсифікація діяльності стає одним з найважливіших стратегічних напрямків. Вона дозволяє деревообробним підприємствам розширювати сферу своєї діяльності, освоювати нові ринки та напрямки, що підвищує їхню стійкість до змін зовнішнього середовища. Таким чином, диверсифікація є ключовим елементом стратегічного планування деревообробного підприємства. Перед тим як приймати рішення про диверсифікацію, підприємство повинно провести глибокий аналіз, щоб оцінити, чи відповідають нові напрямки його фінансовим можливостям, стратегічним цілям та готовності до нових ризиків.

Механізм управління диверсифікацією – це систематичний підхід до розробки та реалізації стратегії розширення бізнесу підприємства в нові сфери, що включає планування, впровадження та оцінку результатів. це процес, який

включає не лише розробку стратегії розширення бізнесу, але й постійну оцінку його впливу на економічні показники та соціальний розвиток підприємства.

Ключовим фактором успішної диверсифікації деревообробних підприємств є розробка інструментів, які дозволяють чітко визначити та реалізувати диверсифікацію як довгострокову стратегію. Ці інструменти повинні охоплювати весь процес диверсифікації від початку до кінця. Для досягнення успіху в диверсифікації деревообробних підприємств необхідна розробка комплексної методології. Ця методологія повинна охоплювати всі етапи процесу диверсифікації та базуватися на чіткому розумінні того, що таке диверсифікація з точки зору стратегії [6].

Збалансований підхід до вибору нових сфер діяльності та вміле використання інструментів управління є ключовими факторами успішної диверсифікації деревообробних підприємств. Для обґрунтування напряму розвитку підприємства в умовах економічної нестабільності необхідно провести детальний аналіз різних варіантів диверсифікації бізнесу, враховуючи як внутрішні, так і зовнішні фактори.

Проблема забезпечення сталого зростання деревообробної промисловості в Україні потребує комплексного аналізу за двома основними напрямками:

1) Оптимізація шляхів розвитку деревообробної галузі шляхом усунення існуючих обмежень.

2) Стимулювання інноваційних змін у структурі деревообробного виробництва та орієнтацією на експорт з метою здатності до конкурентоспроможності на світовому ринку і зростання економічної ефективності діяльності вітчизняних деревообробних підприємств.

Українська деревообробна промисловість зіштовхується з низкою проблем, які перешкоджають її повноцінному розвитку, а саме:

- проблеми з сировиною та лісовим господарством - недостатній доступ до сировини, висока вартість деревини, недостатня переробка деревини, недостатнє лісовідновлення;

- проблеми економічного характеру - високі податки та збори, нестабільність економіки, недостатня підтримка держави;
- проблеми інфраструктури та логістики - недостатня розвиненість транспортної інфраструктури, висока вартість енергоносіїв;
- проблеми кадрового забезпечення - дефіцит кваліфікованих кадрів, висока плинність кадрів;
- інші проблеми - застаріле обладнання, слабка конкурентоспроможність.

Недосконалий механізм продажу необробленої деревини на внутрішньому ринку створює конфлікт інтересів між державними лісовими господарствами та приватними деревообробними підприємствами, що є однією з багатьох взаємопов'язаних проблем у розвитку деревообробної промисловості [18].

Лише близько 40% деревини, що заготовлюється, потрапляє на аукціони. Решта деревини або залишається у власності державних лісгосподарських підприємств, які самостійно її переробляють та експортують кінцевий продукт, або ж незаконно продається як всередині країни, так і за кордоном.

Через обмежений доступ до сировини легальні приватні підприємства не можуть забезпечити необхідні обсяги виробництва та асортимент продукції, що суттєво ускладнює їхню конкуренцію з іншими учасниками ринку.

Інновації у виробництві деревообробної продукції включають:

- Впровадження нових технологій:
- Підтримка наукових досліджень:
- Розвиток людського капіталу:

Проаналізувавши поточну ситуацію на ринку деревообробної продукції можемо запропонувати інноваційні підходи та нові продукти на деревообробному підприємстві, для розширення асортименту продукції та освоєння нових ринків (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 - Перспективні напрями розвитку деревообробних підприємств та стратегії їх реалізації

Перспективний напрям	Стратегія реалізації потенціалу
Фанерне виробництво	Експортоорієнтована стратегія: розширення виробництва на основі наявної матеріально-технічної бази великих підприємств та залучення іноземного капіталу (створення спільних підприємств)
Виробництва поглибленої переробки деревини (виготовлення дерев'яних меблів, вікон, дверей, підлоги)	Стратегія імпортозаміщення – орієнтація на внутрішній ринок: модернізація та розширення виробництва на основі наявної матеріально-технічної бази середніх і малих підприємств
Виробництво альтернативних оздоблювальних матеріалів для меблів (деревопохідних плит)	Експортоорієнтована стратегія: розвиток виробництва із залученням іноземного капіталу і трансферу інноваційних технологій
Виробництво енергозберігаючої продукції (енергозберігаючих конструкційних та ізоляційних матеріалів, панелей з поперечно-клеєної деревини)	Стратегія орієнтації на внутрішній та зовнішній ринки: 1) залучення інвестиційних ресурсів міжнародних організацій із фінансування інноваційних проєктів енергоефективності; 2) створення інноваційно-промислових комплексів із поглибленої переробки деревини
Виробництво деревних пелет	Орієнтація на внутрішній та зовнішній ринки: реалізація інвестиційних проєктів у сфері біоенергетики (у т. ч. на засадах державно-приватного партнерства)
Виробництво паперу та паперових виробів	Стратегія імпортозаміщення – орієнтація на внутрішній ринок: розширення виробництва на основі наявної матеріально-технічної бази великих підприємств

Джерело: складено автором за [5]

Постійне зростання цін на газ і вугілля стимулює попит на дрова як альтернативного палива, що, в свою чергу, підсилює виробництво паливної деревини, особливо для потреб населення в сільській місцевості. Заборона експорту необробленої деревини призвела до того, що паливні дрова стали ключовим джерелом валютної виручки для лісогосподарських підприємств. У контексті практичної відсутності державного фінансування, ці кошти є життєво необхідними для здійснення лісогосподарських заходів та модернізації виробничої бази лісового господарства та деревообробки.

Аналіз світового і внутрішнього ринків виробів з деревини вказує на: зменшення обсягів внутрішнього споживання всіх видів деревинних матеріалів; конкурентоздатність української фанери на світовому ринку;

відсутність попиту на світовому ринку на вітчизняні деревостружкові плити; відсутність виробництва продукції з дерева або дуже малого її обсягу, яка користується попитом на світовому ринку — клеєного бруса для столярнобудівельних виробів, деревоволокнистих плит середньої щільності (надалі — МДФ), клеєного щита з суцільної деревини, деревостружкові плити з орієнтованими частинками (надалі — ОСБ).

Одна з причин такої ситуації — деревообробні комбінати не мають ефективної системи управління якістю продукції та фахівців з маркетингу для визначення асортиментної місткості ринку, розрахунку частки ринку та інтенсивності конкуренції, сегментації ринку, формування товарної пропозиції і ціноутворення, стимулювання збуту тощо.

У лісопильному виробництві має бути здійснене технічне оновлення, щоб випускати основну масу обрізних і висушених пиломатеріалів не тільки для задоволення попиту внутрішнього ринку, але й постачання на експорт. Багато дрібних лісопильних підприємств не можуть ефективно працювати в ринкових умовах без розширення виробництва і нових потужностей. Аналіз лісопильного виробництва свідчить, що оптимальною є потужність нових підприємств на рівні 20 тис. м³ пиломатеріалів у рік, якість яких має гарантувати їх збут. Але можуть створюватися лісопильні підприємства й меншої потужності для забезпечення потреб місцевих ринків без вивозу пиломатеріалів в інші регіони. Зниження можливостей лісопиляння зумовлене невисокими показниками якості пиломатеріалів, які визначаються застосуванням обладнання й інструментом. Тому, замість традиційних лісопильних рам для розширення асортименту лісопродукції до- 187 цільно встановлювати сучасні станки: стрічкопильні — для сировини великих діаметрів; круглопильні — для сировини середніх діаметрів; фрезернопильні — для дрібної сировини.

Для пристосування структури виробництв деревообробних комбінатів до ринкових умов функціонування економіки, стабілізації їх фінансово-економічного стану має бути розроблена програма їхньої реструктуризації.

Місією цієї програми є визначення взаємопов'язаних економічних, технічних, технологічних, соціальних і екологічних заходів, направлених на досягнення високої прибутковості, забезпечення вироблення якісної, конкурентоздатної на ринку продукції і розвитку виробничого потенціалу деревообробних комбінатів з технологіями високого технічного рівня, оскільки вони визначають розвиток вітчизняного лісопромислового комплексу. Головні цілі програми реструктуризації виробництв деревообробних комбінатів: вдосконалення структури деревообробного виробництва, його технічного і технологічного переоснащення, розширення випуску конкурентоспроможної продукції; забезпечення стійкого функціонування і розвитку деревообробних виробництв; задоволення платоспроможного попиту, який реально склався на різних ринках; забезпечення інвестиційної привабливості і програм розвитку комбінату на основі власних та залучених фінансових ресурсів; забезпечення соціального захисту працюючих, збереження існуючих і створення нових робочих місць.

Одним із головних завдань забезпечення прискорення заходів з реструктуризації виробництв та підвищення прибутковості деревообробних комбінатів є активізація процесів інвестування капіталу в комбінати з метою технічного оновлення. Тому, їм потрібно мати інвестиційні проекти, які можуть бути привабливими для інвесторів і заслуговувати на підтримку держави.

Для реструктуризації деревообробних виробництв потрібно провести: технічне переоснащення виробництв із залученням нового прогресивного обладнання; навчання фахівців і створення постійної служби маркетингу; удосконалення всіх рівнів системи управління; створення інформаційної служби; опанування сертифікації; зміна асортименту виробленої продукції із дерева; створення власних магазинів; створення механізму або продуманого порядку формування власних фінансових ресурсів.

Вертикальна інтеграція деревообробних виробництв у кластери дозволить ефективніше використовувати ресурси, підвищити

конкурентоспроможність та стимулювати інновації в галузі. Щоб досягти найкращих результатів, структура повинна включати в себе: підприємства, які займаються заготівлею та початковою обробкою деревини; підприємства, що здійснюють подальшу обробку деревини; виробників хімічних речовин, необхідних для технологічних процесів; сервісні компанії; транспортні та торгові підприємства; науково-дослідні та освітні заклади; а також компанії, що надають консультаційні та інжинірингові послуги (рис. 3.1).

Рисунок 3.1 – Організаційна схема вертикальної інтеграції деревообробних виробництв

Джерело: побудовано автором за [9]

Робота деревообробних підприємств визначається комплексом взаємопов'язаних чинників, які об'єднуються в чотири основні групи:

- інвестиційні - обсяг капіталовкладень в деревообробку, сучасні технології та заходи для стимулювання інвестицій та інновацій;
- інфраструктурні - стан та розвиток інфраструктури, що забезпечує функціонування деревообробних підприємств;
- виробничі - показники, що характеризують раціональне використання ресурсів та енергії в процесі виробництва, рівень завантаження обладнання та комплексне використання сировини;
- чинники конкурентоспроможності — попит на продукцію та можливості її реалізації, кваліфікація працівників та їх здатність до інновацій, швидкість освоєння нових технологій та продуктів.

Проведений аналіз роботи ТОВ «ВПБ» виявив три основні умови досягнення високої прибутковості їх діяльності — наявність стратегічного власника, грамотної команди менеджерів (керівників), необхідність залучення інвестицій в оборотний та основний капітал.

Ключовим напрямом розвитку деревообробної промисловості є залучення інвестицій у спільні проекти. Це передбачає: комплексну переробку відходів лісозаготівлі, модернізацію виробництва паперу та меблів, створення нових виробництв біологічних субстанцій та енергоефективних матеріалів. Такий підхід дозволить збільшити додану вартість продукції та підвищити конкурентоспроможність регіону [20].

Для успішного впровадження регіональних проєктів, спрямованих на створення об'єднаних підприємницьких структур, надзвичайно важлива наявність розвиненої інфраструктури. Це стосується як науково-освітньої та інформаційно-комунікаційної сфер, так і технологічної, фінансово-кредитної та транспортно-логістичної галузей.

Для збільшення обсягів виробництва, зниження собівартості продукції, підвищення її якості та розширення асортименту, що зробить українські дерев'яні вироби більш привабливими для іноземних покупців необхідно:

- Створення спільних підприємств на основі принципу взаємовигідного партнерства з іноземними інвесторами, що володіють передовими технологіями.
- Використання коштів, отриманих від міжнародних організацій, зокрема Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) та канадського проекту підтримки торгівлі та інвестицій (CUTIS).
- Створення сприятливих умов для залучення інвестицій у розвиток експорту продукції деревообробки шляхом вдосконалення системи кредитування.

3.2 Фінансове прогнозування надходжень додаткових фінансових ресурсів від виробництва нового виду продукції ТОВ «ВПБ»

Вузька спеціалізація ТОВ «ВПБ» забезпечується наявністю спеціалізованої виробничої бази, яка складається з відповідних машин, ліній, лабораторій та персоналу, що володіє необхідними знаннями та досвідом. Якісний аналіз потужностей підприємства є запорукою успішного менеджменту. Він дозволяє виявити резерви для підвищення ефективності, мінімізувати ризики та розробити стратегію розвитку, спрямовану на збільшення прибутковості. Таким чином, аналіз є невід'ємною частиною процесу управління та розвитку підприємства.

ТОВ «ВПБ» займається переробкою деревини, випускаючи соснові пиломатеріали та необрізну дубову дошку. Слід зазначити, що підприємство дбає про раціональне використання ресурсів та прагне мінімізувати кількість відходів, таких як тирса, які утворюються в процесі виробництва.

Світова тенденція до виробництва пелетів сприяє екологічно чистому використанню відходів лісової промисловості, перетворюючи їх на ефективне біопаливо та сприяючи зменшенню викидів шкідливих речовин. Це не лише екологічно вигідний, а й економічно доцільний процес, який дозволяє

ефективніше використовувати природні ресурси та отримувати додатковий прибуток.

Орієнтація української деревообробної та целюлозно-паперової промисловості на експорт необробленої деревини та виробництво простих товарів спричинила накопичення великої кількості відходів. Це, в свою чергу, призвело до забруднення земель навколо підприємств. Відсутність ефективного використання цих відходів призводить до деградації навколишнього середовища та загрожує здоров'ю людей [1].

Нераціональне використання лісових ресурсів України, що полягає в експорті сирової деревини та обмеженій переробці, призводить не лише до екологічних проблем (забруднення земель відходами), але й до економічних втрат.

Створення виробництва пелет в регіонах з розвиненою деревообробкою дозволить ефективно використовувати відходи лісозаготівлі, зменшити викиди парникових газів та знизити енергетичну залежність від імпорту, стане потужним стимулом для місцевої економіки, знизить витрати на енергоносії та зменшить залежність від імпорту.

Ще однією перевагою цього виду палива є його значно менший негативний вплив на навколишнє середовище під час згоряння. На відміну від традиційних видів палива, воно виділяє набагато менше шкідливих речовин. Крім того, його теплотворна здатність є порівнянною з вугіллям, але при цьому вміст попелу в 15 разів менший (не більше 1,5%). Такий попіл є цінним добривом і може бути використаний у сільському господарстві.

Іноземний та вітчизняний досвід доводять, що паливні брикети з відходів деревини, листя та сільськогосподарських рослин можуть стати додатковим джерелом енергії. При обробці деревини утворюється велика кількість відходів (до 60%), зокрема дрібних (тирса, стружка), які можна використовувати для виробництва таких брикетів.

Виробництво паливних брикетів в Україні має значний потенціал, але потребує подальших досліджень і розробок у сфері технологій брикетування

відходів. Недостатня увага до цього напрямку в минулому призвела до відставання від світових стандартів. Однак, з появою вітчизняних виробників брикетних пресів відкриваються нові можливості для розвитку цього сектору.

З метою раціонального використання деревних відходів, тирсу та стружку переробляють на паливні брикети. Вони є зручним та ефективним видом палива для опалення, що знаходить широке застосування в побуті та промисловості.

Таким чином, проведені дослідження показали значний вплив структури капіталу підприємства на фінансові результати його господарської діяльності. ТОВ «ВПБ» володіє недостатнім обсягом власного капіталу. Тому керівнику підприємства необхідно постійно оцінювати наслідки впливу кожного з джерел фінансування на фінансовий стан підприємства та уникати диспропорції в структурі джерел формування фінансових ресурсів через її оптимізацію. Оптимальна структура капіталу підприємства повинна відповідати головним цілям і завданням щодо фінансування підприємства та забезпечити його сталий розвиток, а також формувати умови, за яких підприємство отримуватиме максимальну суму прибутку при найменших видатках на її формування.

Можемо запропонувати напрями оптимізації структури власного капіталу, а саме нарощування нерозподіленого прибутку.

Пропонуємо ТОВ «ВПБ» розглянути можливість диверсифікації виробництва шляхом організації випуску паливних брикетів «Піні-Кей». Це дозволить не лише отримати додатковий дохід, але й оптимізувати використання ресурсів та підвищити енергоефективність підприємства. Для виробництва паливних брикетів Pinі Kay з продуктивністю до 350 кг/год планується задіяти лінію ЛПБУ-350, яка включає в себе ділянку попередньої обробки сировини.

Загальна вартість проекту – 1200,0 тис. грн., з них: 1200,0 тис. грн. за рахунок власних коштів.

Виробничий процес використовує деревні відходи (включаючи тирсу) як основну сировину. На одну тонну готового продукту витрачається від 3 до 5 кубічних метрів деревини в натуральному вигляді. Добова переробка 80 кубічних метрів деревини забезпечує отримання приблизно 16 кубічних метрів тирси. За зміну виробничої лінії достатньо 15 кубічних метрів тирси для виготовлення 3,5 тон продукту.

Проведемо розрахунок чистого прибутку, отриманого ТОВ «ВПБ» від продажу тирси на внутрішньому ринку (табл. 3.2).

Аналіз фінансових показників виробництва та реалізації тирси вказує на сезонні коливання. Спостерігається зниження прибутковості у другому та третьому кварталах, що, ймовірно, пов'язано з сезонним спадом попиту, зміни в цінах на сировину тощо. Однак у четвертому кварталі ситуація покращилася, і в підсумку за рік підприємство отримало чистий прибуток у розмірі 491,2 тис. грн.

Таблиця 3.2 – Прогноз фінансових результатів від реалізації тирси (внутрішній ринок) ТОВ «ВПБ» на 2025 рік

Показники	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	Рік
Виробництво продукції, м3	1300,0	1000,0	1100,0	1400,0	4800,0
Реалізація продукції, м3	1300,0	1000,0	1100,0	1400,0	4800,0
Ціна реалізації 1 м3 продукції ,грн	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	195,0	150,0	165,0	210,0	720,0
Фінансовий результат до оподаткування, прибуток, тис. грн	162,2	124,8	137,3	174,7	599,0
Чистий фінансовий результат, прибуток, тис. грн	133,0	102,3	112,6	143,3	491,2

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Запропонуємо впровадження виробництва паливних брикетів з деревної тирси. Це дозволить не лише утилізувати відходи, а й отримати цінний енергетичний продукт. Можливі два напрямки збуту: український ринок та експорт. З метою оцінки ефективності виробництва та продажу продукції на внутрішньому ринку, необхідно розрахувати всі пов'язані з цим витрати. (табл. 3.3.).

Таблиця 3.3 – Повна собівартість 1т готової продукції (паливних брикетів) ТОВ «ВПБ» (внутрішній ринок)

Витрати на виготовлення 1 т готової продукції	
Статті витрат	Сума, грн
Електроенергія	864,8
Заробітна плата	631,4
Витрати на ЄСВ	81,7
Вартість сировини	600,00
Амортизація	287,8
Витрати на обслуговування обладнання	278,7
Всього витрат на виготовлення	2744,4
Витрати на збут 1т готової продукції	
Статті витрат	Сума, грн
Витрати на пакування	230,8
Витрати на транспортування	1676,3
Всього витрати на збут	1907,1
Всього витрат (повна собівартість)	4651,5

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Виробничі витрати становлять значну частину повної собівартості продукції. Це свідчить про те, що основні витрати пов'язані безпосередньо з процесом виробництва. Найбільшу частку у виробничих витратах займають вартість сировини, заробітна плата та електроенергія. Це типові статті витрат для більшості виробничих підприємств. Витрати на збут також є суттєвими і складають значну частку повної собівартості. Необхідно визначити величину чистого прибутку, отриманого від реалізації паливних брикетів на внутрішньому ринку (табл. 3.4)

Таблиця 3.4 – Фінансові результати від реалізації готової продукції (паливних брикетів) ТОВ «ВПБ» (внутрішній ринок)

Показники	За 1 місяць	За 1 рік
Плановий обсяг виробництва продукції, т	66,0	792,0
Реалізація продукції, т	66,0	792,0
Ціна реалізації 1 тони продукції, тис. грн	6,0	6,0
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	396,0	4752,0
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	307,0	3684,0
Фінансовий результат до оподаткування		
Прибуток, тис. грн	89,0	1068,0
Чистий фінансовий результат, прибуток, тис. грн	73,0	876,0
Рентабельність, %	23,8	23,8

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Фінансовий аналіз проекту показує стабільний щомісячний чистий прибуток у розмірі 73,0 тис. грн. та 876,0 тис. грн за 1 рік, що забезпечує високу річну рентабельність у 23,8%. Період окупності інвестицій становить 1200,0 тис. грн/73,0 тис. грн =16,44 місяці, тобто 1,37 років. Ці показники свідчать про високу привабливість проекту для інвестування.

Дані наступної таблиці демонструють фінансові результати від реалізації паливних брикетів на внутрішньому ринку по кварталах. На основі наданих даних можна зробити висновок про стабільну роботу підприємства. Обсяги виробництва та реалізації продукції протягом року залишалися приблизно на одному рівні, що свідчить про відсутність значних коливань попиту на продукцію. Ціна реалізації також залишалася незмінною протягом року, що вказує на стабільність ринку.

Таблиця 3.5 – Фінансові результати від реалізації готової продукції (паливних брикетів) ТОВ «ВПБ» (внутрішній ринок)

Показники	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв.	Рік
Плановий обсяг виробництва продукції, т	230,0	170,0	170,0	222,0	792,0
Реалізація продукції, т	230,0	170,0	170,0	222,0	792,0
Ціна реалізації 1 тони продукції, тис. грн	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Дохід від реалізації продукції, тис. грн	1380,0	1020,0	1020,0	1332,0	4752,0
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн					
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	1075,0	790,0	790,0	1029,0	3684,0
Фінансовий результат до оподаткування. Прибуток, тис. грн	305,0	230,0	230,0	303,0	1068,0
Чистий фінансовий результат, прибуток, тис. грн	250,2	188,6	188,6	248,6	876,0

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Наступним кроком стане розрахунок усіх витрат (витрат на виготовлення та витрат на збут), необхідних для виробництва та реалізації 1 тони паливних брикетів на зовнішньому ринку. Результати цього аналізу будуть відображені у табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Повна собівартість 1т готової продукції (паливних брикетів) ТОВ «ВПБ» (експорт)

Витрати на виготовлення 1 т готової продукції	
Статті витрат	Сума, грн
Електроенергія	864,8
Заробітна плата	631,4
Витрати на ЄСВ	81,7
Собівартість сировини	600,00
Амортизація	287,8
Витрати на обслуговування обладнання	278,7
Всього витрат на виготовлення	2744,4
Витрати на збут 1т готової продукції	
Статті витрат	Сума, грн
Витрати на пакування	230,8
Витрати на транспортування	4189,8
Митне оформлення	509,9
Всього витрати на збут	4930,5
Всього витрат (повна собівартість)	7674,9

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Щоб виготовити одну тонну продукції, підприємство витрачає 2744,4 грн. За місяць, коли виробляється 66 тон, загальні витрати на виробництво становлять 181,13 тис. грн. Кожна тонна готової продукції обходиться підприємству в 4930,5 грн. додаткових витрат на її реалізацію. За місячний обсяг виробництва в 66 тон, витрати на збут сягають 325,41 тис. грн. Підсумовуючи витрати на виробництво і збут, отримуємо повну собівартість однієї тони продукції – 7674,9 грн. Відповідно, за місяць виробництва 66 тон, загальна собівартість всієї продукції складає 506,54 тис. грн.

В табл.3.7. відобразимо фінансові результати від реалізації готової продукції (паливних брикетів) при експортуванні.

Згідно з нашими розрахунками, щомісячний чистий прибуток від експорту паливних брикетів складе 142,6 тис. грн. За рік цей показник зросте до 1711,2 тис. грн. Проект є досить прибутковим, оскільки його рентабельність становить 33,4%. Це означає, що на кожен вкладений гривень ми отримаємо 33,4 копійки чистого прибутку. За нашими прогнозами, всі інвестиції в проект окупляться приблизно за 8,4 місяці.

Таблиця 3.7 – Фінансові результати від реалізації готової продукції (паливних брикетів) ТОВ «ВПБ» (експорт)

Показники	За 1 місяць	За 1 рік
Плановий обсяг виробництва продукції, т/місяць	66,0	792,0
Реалізація продукції, т/місяць	66,0	792,0
Ціна реалізації 1 тони продукції, тис. грн	9,1	9,1
Дохід від реалізації продукції, тис.грн	600,6	7207,2
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	426,7	5120,4
Фінансовий результат до оподаткування		
Прибуток, тис. грн	173,9	2086,8
Чистий фінансовий результат, прибуток, тис. грн	142,6	1711,2
Рентабельність, %	33,4	33,4

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Розрахуємо фінансові результати від реалізації готової продукції (паливних брикетів) ТОВ «ВПБ» (експорт) по кварталах (табл. 3.8).

Таблиця 3.8 – Фінансові результати від реалізації готової продукції (паливних брикетів) ТОВ «ВПБ» (експорт)

Показники	I кв.	II кв.	III кв.	IV кв	Рік
Плановий обсяг виробництва продукції, т	230,0	170,0	170,0	222,0	792,0
Реалізація продукції, т	230,0	170,0	170,0	222,0	792,0
Ціна реалізації 1 тони продукції, тис. грн	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1
Дохід від реалізації продукції, тис. грн	2093,0	1547,0	1547,0	2020,2	7207,2
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	1484,8	1098,9	1098,9	1437,8	5120,4
Фінансовий результат до оподаткування Прибуток, тис. грн	608,2	448,1	448,1	582,4	2086,8
Чистий фінансовий результат, прибуток, тис. грн	498,7	367,4	367,4	477,7	1711,2

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Фактичні показники виробництва та реалізації продукції повністю співпадають з плановими, що свідчить про точне планування та ефективну організацію виробництва. Основним джерелом доходів підприємства є реалізація продукції. Відсутність інших значних джерел доходів вказує на певну залежність підприємства від одного виду діяльності. Собівартість реалізованої продукції також демонструє стабільну динаміку, що свідчить про

ефективне управління витратами. Високий рівень чистого прибутку вказує на ефективну діяльність підприємства та його здатність генерувати прибуток.

Проведемо аналіз чистого фінансового результату, отриманого від реалізації різних видів продукції: тирси, паливних брикетів, призначених для внутрішнього ринку, та паливних брикетів, що експортуються (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – Чистий прибуток від реалізації продукції ТОВ «ВПБ»

Вид продукції	Чистий фінансовий результат за 1 місяць, тис. грн	Чистий фінансовий результат за 1 рік, тис. грн
Тирса	17,99	491,2
Готова продукція (паливні брикети) внутрішній ринок	73,0	876,0
Готова продукція (паливні брикети)експорт	142,6	1711,2

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Аналіз показав, що всі розглянуті проекти мають потенціал для успішної реалізації. Однак, з огляду на очікуваний рівень прибутку, швидкість повернення інвестицій та загальну ефективність, експорт товарів є найбільш перспективним напрямком. Згідно з проведеним фінансовим аналізом, проект з експорту паливних брикетів демонструє найвищу рентабельність серед усіх розглянутих ініціатив.

Для оцінки ефективності необхідно знайти чистий приведений дохід (NPV) за допомогою темпу зростання цін і суми середньозваженої вартості капіталу (WACC).

Для даної компанії показник складе:

$$WACC = (54948/20000) * 0.72 + (18120/20000) * 0.28 * (1-0.18) = 0,662196.$$

Чистий приведений дохід, розрахований на найближчі п'ять років (NPV):

$$NPV1 = 1757000 / 1.724376 - 200000 = 9981651,75 \text{ грн.}$$

$$NPV2 = 1757000 / 1.7243764 + 2392000 / (1.7243764)^2 - 200000 = 11122404,97 \text{ грн.}$$

$NPV3 = 1757000 / 1.7243764 + 2392000 / (1.7243764)^2 + 3919000 / (1.7243764)^3 - 200000 = 12081762,77$ грн.

$NPV4 = 1757000 / 1.7243764 + 2392000 / (1.7243764)^2 + 3919000 / (1.7243764)^3 + 4725000 / (1.7243764)^4 - 200000 = 12729273,86$ грн.

Індекс рентабельності вкладень (PI):

$PI = (1757000 / 1.7243764 + 2392000 / (1.7243764)^2 + 3919000 / (1.7243764)^3 + 4725000 / (1.7243764)^4 + 5785000 / (1.7243764)^5) / 200000 = 1330871,37 / 200000 = 33,4\%$.

Можна зробити висновок, що розрахована норма рентабельності перевищує значення вартості капіталу.

Встановлено, що між рівнем рентабельності діяльності ТОВ «ВПБ» та ефективністю експорту існує істотний прямий зв'язок, що підтверджує рівень коефіцієнта кореляції.

Таблиця 3.10 - Матриця парних коефіцієнтів кореляції рівня рентабельності ТОВ «ВПБ» та факторів, що впливають на ефективність експорту

Показник	Рівень рентабельності підприємства, %	Рівень рентабельності експорту, %	Обсяг експорту на одного працівника, тис. грн	Частка експорту в загальному обсязі реалізації, %
Рівень рентабельності підприємства, %	1			
Рівень рентабельності експорту, %	10,5	1		
Обсяг експорту на одного працівника, тис. грн	1801,8	0,8	1	
Частка експорту в загальному обсязі реалізації, %	80,3	0,5	0,3	1

Джерело; розраховано автором даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

Відтак, виявлено суттєвий зв'язок між рівнем рентабельності господарської діяльності підприємства та іншими характеристиками його експортної діяльності. Сукупний вплив виділених показників експорту на

рівень рентабельності діяльності ТОВ «ВПБ» проведено на основі багатofакторного регресійного аналізу, здійснення якого передбачає:

1) побудову регресійного рівняння; 2) обчислення показників впливу факторів на результативну ознаку; 3) аналіз отриманих показників впливу. Вплив частки експорту у загальному обсязі реалізації продукції ТОВ «ВПБ» є більш істотним, ніж обсяг експорту, що припадає на 1 працівника є більш істотним (u_{xr3} більше у $xr2$ майже удвічі). Тому в якості факторів у багатofакторній моделі використано рівень рентабельності експорту та частку експорту у загальному обсязі реалізації. Лінійне багатofакторне рівняння регресії рівня рентабельності, а також рівня рентабельності експорту та частки експорту у загальному обсязі реалізації має вигляд:

$$y = - 8,05 + 0,044x_1 + 0,691x_3 \quad (3,1)$$

Наведені результати, а саме значення коефіцієнтів регресії, свідчать про таке: 1) якщо збільшити рівень рентабельності експорту на 1%, рівень рентабельності здійснення господарської діяльності досліджуваного підприємства зросте на 0,44%; 2) якщо збільшити частку експорту у загальному обсязі реалізації на 1%, рівень рентабельності здійснення господарської діяльності ТОВ «ВПБ» зросте на 0,691%.

Обчислення коефіцієнтів еластичності та β -коефіцієнтів представлено у табл. 3.11.

Таблиця 3.11 - Основні показники впливу ТОВ «ВПБ» на рівень рентабельності його господарювання

Показник	Рентабельність експорту, %	Частка експорту в загальному обсязі реалізації
Коефіцієнт еластичності	0,0880	1,4732
β -коефіцієнт	0,0379	0,7229
Коефіцієнт кореляції	0,7419	0,4000
Коефіцієнт регресії	0,0442	0,6907

Джерело: розраховано автором даними фінансової звітності ТОВ «ВПБ»

За даними табл. 3.11 можна стверджувати: 1) збільшення рівня рентабельності експорту на 1 в. п. приведе до зростання рентабельності господарської діяльності ТОВ «ВПБ» на 0,088 в. п.; 2) збільшення частки експорту у загальному обсязі реалізації на 1 в.п. приведе до зростання рентабельності господарської діяльності ТОВ «ВПБ» на 1,47 в. п.; 3) збільшення рівня рентабельності експорту на одне середньоквадратичне відхилення (тобто на 16,82%) сприятиме зростанню рентабельності господарської діяльності ТОВ «ВПБ» на 0,0379 його середньоквадратичного відхилення (тобто на 0,74%); 4) збільшення частки експорту у загальному обсязі реалізації на одне середньоквадратичне відхилення (тобто на 20,52 %) приведе до зростання рентабельності господарської діяльності ТОВ «ВПБ» на 0,7229 його середньо-квадратичного відхилення (тобто на 14%).

Підсумовуючи результати проведеного кореляційно-регресійного аналізу рівня рентабельності діяльності ТОВ «ВПБ» зазначимо, що найбільш суттєві резерви підвищення ефективності його господарського процесу закладено у збільшенні частки експорту у загальному обсязі реалізації продукції підприємства.

ВИСНОВКИ

У роботі узагальнено та поглиблено практичні і методичні засади формування та використання фінансових ресурсів підприємства деревообробної галузі, що дозволило сформулювати науково-обґрунтовані рекомендації щодо вибору напрямів поліпшення фінансового забезпечення його діяльності. Результати дослідження дали змогу сформулювати такі висновки:

1. Визначено, що сучасних умовах одним із ключових факторів, що визначає масштаби та темпи розвитку підприємства, його позицію на ринку, є обсяг і структура фінансових ресурсів, які віддаються у розпорядження компанії. Пошук джерел фінансування для операцій та розширення бізнесу, а також оптимальне використання цих ресурсів, стають важливими завданнями для фінансових служб підприємств в умовах ринкової трансформації національної економіки.

Для забезпечення фінансової стабільності підприємства необхідно ефективно використовувати всі доступні ресурси. Першочергове значення мають внутрішні джерела фінансування, такі як чистий прибуток та амортизаційні відрахування. При розробці фінансових планів слід детально аналізувати можливості збільшення цих показників шляхом оптимізації виробничих процесів, зниження витрат та інших заходів.

Доведено, що на сьогоднішній день існують різні фінансові стратегії та підходи до визначення ефективності використання фінансових ресурсів. Однак, щоб найбільш точно оцінити цю ефективність на підприємстві, необхідно впровадити систему критеріїв, яка б враховувала конкретний вид економічної діяльності суб'єкта господарювання. Важливо, щоб обрані критерії були зрозумілими, аргументованими і враховували специфіку конкретного бізнесу. Така система оцінки допоможе не лише визначити ефективність використання фінансових ресурсів, але й надати підприємству рекомендації щодо оптимізації фінансової стратегії.

2. Визначено, що за останні роки спостерігається значне покращення результатів діяльності. Незважаючи на збитки попередніх періодів, в звітному році підприємство отримало чистий прибуток у розмірі 700,5 тис. грн. Цей позитивний результат є наслідком успішної реалізації заходів щодо скорочення витрат.

Аналіз структури капіталу товариства вказує на те, що у базовому році спостерігалось значне переважання власного капіталу (70,1%) над позиковим (29,9%), що було визначено як неоптимальне співвідношення. Проте, у наступні роки ситуація змінилася: частка власного капіталу поступово зменшилася, досягнувши 54,2% у 2022 році та 47,5% у 2023 році, що, за оцінками, наблизило структуру капіталу до оптимальної. Для забезпечення фінансової стійкості підприємства рекомендується дотримуватися співвідношення власного та залученого капіталу 50% на 50%. Відхилення від цієї норми може негативно вплинути на здатність компанії покривати свої зобов'язання.

Аналіз структури активів підприємства за останні три роки виявив стійку тенденцію до зростання частки необоротних активів. Якщо в базовому році співвідношення необоротних та оборотних активів відповідало рекомендованим нормам (51,0%:49,0%), то в наступні два роки воно суттєво змістилося на користь необоротних активів, досягнувши відповідно 66,3%:33,7% та 68,5%:31,5%. Це свідчить про значне відхилення від оптимальної структури балансу.

Недостатність оборотних активів перешкоджає безперервному виробничому процесу, а дефіцит необоротних активів обмежує можливості розширення виробництва, що в обох випадках негативно впливає на економічні результати підприємства. Надмірний обсяг оборотних активів обумовлює наявність неактивних коштів, що призводить до додаткових фінансових витрат та зниження рентабельності. Збільшення обсягу необоротних активів понад необхідний рівень спричиняє зменшення їхньої ефективності та зниження ринкової вартості підприємства.

3. Запропоновано напрями поліпшення процесу формування та ефективності використання фінансових ресурсів підприємства деревообробної галузі, які включають наступні рекомендації:

Диверсифікація є важливим інструментом для стійкого і динамічного розвитку підприємств деревообробної галузі, особливо в умовах змінливої кон'юнктури ринку. Вона дозволяє деревообробним підприємствам розширювати сферу своєї діяльності, освоювати нові ринки та напрямки, що підвищує їхню стійкість до змін зовнішнього середовища. Таким чином, диверсифікація є ключовим елементом стратегічного планування деревообробного підприємства. Перед тим як приймати рішення про диверсифікацію, підприємство повинно провести глибокий аналіз, щоб оцінити, чи відповідають нові напрямки його фінансовим можливостям, стратегічним цілям та готовності до нових ризиків.

Запропоновано ТОВ «ВПБ» розглянути можливість диверсифікації виробництва шляхом організації випуску паливних брикетів «Піні-Кей». Це дозволить не лише отримати додатковий дохід, але й оптимізувати використання ресурсів та підвищити енергоефективність підприємства. Для виробництва паливних брикетів Pini Kay з продуктивністю до 350 кг/год планується задіяти лінію ЛПБУ-350, яка включає в себе ділянку попередньої обробки сировини.

Аналіз показав, що всі розглянуті проекти мають потенціал для успішної реалізації. Однак, з огляду на очікуваний рівень прибутку, швидкість повернення інвестицій та загальну ефективність, експорт товарів є найбільш перспективним напрямком. Згідно з проведеним фінансовим аналізом, проект з експорту паливних брикетів демонструє найвищу рентабельність серед усіх розглянутих ініціатив.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бортнікова М. Г., Черкова Ю. Л. Формування концептуальної моделі управління фінансовими ресурсами підприємства у здійсненні зовнішньо-економічної діяльності. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 10/1. С. 9-12.
2. Бугас В. В., Коваль А. А. Управління фінансовими ресурсами підприємства. *Modern Economics*. 2020. № 19. С. 32-34.
3. Вараксіна О.В., Перебийніс А.В. Управління фінансовими ресурсами як ключовий чинник формування конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. № 30. С. 28–31. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/30_2020ua/7.pdf (дата звернення: 10.09.2024).
4. Гайбура Ю. А. Концептуальні засади формування фінансових ресурсів підприємств за сучасних умов. *Агросвіт*. 2020. № 6. С. 14–21.
5. Дідович І. І., Кульчицька Е. А. Удосконалення стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємств лісової галузі до сучасних умов господарювання. *Економіка і організація управління*. 2021. Вип. 4
6. Дяченко М. І. Обґрунтування пріоритетів стратегічного розвитку лісового господарства на основі інвестиційно-інноваційного забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2021. № 24. URL: <https://economyandsociety.in>. (44). С. 168–177.(accessed: 13.09.2023).
7. Єрешко Ю. О., Товмасян В. Р. Теорія фінансової політики підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 15-16. С. 63–68.
8. Ксьондз С. В. Обґрунтування напрямів підвищення ефективності економічної діяльності лісових господарств. *Агросвіт*. 2019. Вип. 20. С. 64–70.
9. Кулініч Т. В., Гичка О. В. Новації в управлінні підприємствами лісової і деревообробної галузі України за вектором стабільного розвитку.

Вісник Хмельницького національного університету. 2021. Вип. 5. Том 2. С. 167–173.

10. Макух Т. О. Структурна схема формування моделі управління фінансовими ресурсами. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/229/219> (дата звернення: 02.10.2023).

11. Маринович О.О., Шухманн В.А. Основні стратегії фінансування оборотних активів підприємства. *Ефективна економіка*. №1. 2019. С. 1-7. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2019/152.pdf (дата звернення : 15.12.2022 р.).

12. Нечипоренко А.В., Рибалкіна А.О. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/87.pdf (дата звернення: 11.09.2024).

13. Нікольчук Ю., Лопатовська О. Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства: теоретико-методичні та практичні аспекти оцінки. *Трансформаційна економіка*. 2023. (4 (04). С. 59-65.

14. Нікольчук Ю., Небжицький Б., Савчук О. Фінансова стійкість як індикатор ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 1. С. 220–225. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/03/2023-314-33.pdf> (дата звернення: 11.09.2024).

15. Попельнюх М. Г. Фінансові ресурси деревообробного підприємства як об'єкт управління. *Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (14-16 травня 2024 р.)*. Суми, 2024. С. 397.

16. Попельнюх М. Г. Удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства з метою підвищення результативності їх діяльності. *Інтеграція знань і технологій для сталого розвитку: нові горизонти науки, освіти та суспільства: збірник тез доповідей міжнародної науково-*

практичної конференції (Полтава, 9 листопада 2024 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2024. Ч. 1. С.58-59.

17. Ромашко О. М., Бариляк В. О. Теоретичні засади формування механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. № 5. С. 180–184.

18. Созанський Л.Й., Коваль Л.П. Тенденції зовнішньої торгівлі продукцією деревообробної промисловості в Україні і країнах ЄС. *Ефективна економіка*. 2019. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7552> (дата звернення: 13.10.2024).

19. Соляник Л. Г., Цуркан І. М., Сорокіна І. Р. Науково-методичні підходи до формування політики управління фінансовими ресурсами підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9406> (дата звернення: 30.11.2023).

20. Цегельник Н. І. Економічний стан лісової галузі в Україні та його вплив на сталий розвиток лісогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2021. Вип. 1. 13–14. С. 17–24.

21. Шуплат О., Шевченко В., Луців Н., Некрасов С., Говда, Г. Фінансування відтворення основних фондів деревообробних підприємств: інноваційно-інвестиційний аспект. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2022. 4(45), 48–57.

22. Яремко О. П. Перспективні напрями щодо управління розвитку лісового господарства Подільського економічного регіону. *Agroecological journal*. 2021. Вип. 2. С. 52–57.

23. Ярошевська, О.В. Джерела залучення фінансових ресурсів на промислових підприємствах. *Економіка та держава*, 2020. №10. С. 30-33.

24. Content Industry Current Status and Direction of Future Development METI. Ministry of Economy, Trade and Industry of Japan.

URL:https://www.meti.go.jp/english/policy/mono_info_service/content_industry/pdf/20160329001.pdf (accessed: 15.10.2023).

25. Edition: Entertainment & Media Outlook 2020-2024. PWC US. URL: <https://www.pwc.com/us/en/industries/tmt/library/global-entertainmentmediaoutlook.html>(accessed: 13.09.2023)

26. Media And Entertainment Industry Overview. Vault. URL: <https://www.vault.com/industries-professions/industries/media-and-entertainment-ua/index.php/journal/article/view/203/195> (дата звернення: 22.10.2024)

27. Ritva Toivonen, Heini Vihemäki, Anne Toppinen Policy narratives on wooden multistorey construction and implications for technology innovation system governance. Forest Policy and Economics. 2021. 125 (1). URL: <https://www.researchgate.net/publication/349238048> (дата звернення: 13.09.2024)

28. The Global Media and Entertainment (M&E) industry outlook 2020. Televisory. URL: <https://www.televisory.com/blogs/-/blogs/the-global-media-and-entertainment-m-e-industry-outlook-2020>(accessed: 23.09.2024).

ДОДАТКИ